

ARCHIEF

VOOR DE GESCHIEDENIS VAN
HET AARTSBISDOM UTRECHT

B I J D R A G E N

VERZAMELD EN UITGEGEVEN OP
LAST EN ONDER TOEZICHT VAN
Z. EM. DE KARDINAAL EN DE
AARTSBISSCHOP VAN UTRECHT

„Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae”
Ovid. ex. Pont. III. 5, 18

EEN EN ZEVENTIGSTE DEEL

UTRECHT - WED. J. R. VAN ROSSUM - 1952

OUDEHEIDKUNDIGE OPGRAVINGEN
IN HET AARTSBISDOM UTRECHT.

Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort.

No. 1950/11. Bericht over opgravingen te Rinsumageest (klooster Klaarkamp).

No. 1950/12. Idem.

No. 1950/20. Bericht over opgravingen betreffende kerken op Ameland en te Minnertsga en het vrouwenklooster Aula Dei te Scharnegoutum.

No. 1950/21. Idem te Minnertsga (kerk), Lidlum (Premonstratenserklooster), Nes Ameland (kerk), Sneek (Commanderij der Johanniters), Etten Gld. (kerk).

No. 1950/22. Bericht over opgravingen te Lidlum (klooster), Tzummarum (15e eeuwse pastoorswoning).

No. 1950/23. Ontdekking te Aduard van een begraafplaats, daterende uit de tijd van het oude klooster.

Jaarverslag 1950. Berichten over opgravingen betreffende de kerken in Bolsward, Etten (Gld.), Minnertsga (Fr.), Nes (Ameland), en de kloosters te Lidlum (Fr.) en Rinsumageest (Fr.).

No. 1951/3. Resultaten van onderzoek naar de 13de eeuwse parochiekerk van Midwolde (Gr.).

Jrg. 3. H. Halbertsma, Sporen van verdronken dorpen en verlaten Cisterciënser kloosters. Dollardgebieden (Groningen). (Fundament van kerk en een kloosterpand van het in 1259 gestichte Cisterciënser vrouwenklooster te Midwolda, parochiekerk te Midwolda, kerkhof van Oostwold en kerkhof van het Cisterciënserklooster Campus Silvae te Nieuwolda), bl. 18–20.

NECROLOGIE
VAN DE UTRECHTSE KARTUIZERS. ¹⁾

Met betrekking tot geen der vroegere kartuizerconventen in het tegenwoordige Nederland zijn wij, wat hun samenstelling betreft, zo volledig gedocumenteerd als zulks ten aanzien van het voormalige klooster Nieuwlicht buiten Utrecht het geval is. Ten eerste is het oude necrologium ²⁾ of anniversarium van dit huis bewaard. Tussen die van tal van andere overledenen, Kartuizers uit andere kloosters en weldoeners van de Orde of van het Utrechtse convent, staan daarin de namen van de bewoners van Nieuwlicht opgetekend, ieder bij de kalenderdag van zijn dood. Bovendien zijn er de graflijsten. Deze volgen achter het necrologium en bevatten de namen der Utrechtse conventualen in de chronologische volgorde, waarin zij zijn begraven. Van het jaar 1512 af zijn in deze lijsten

¹⁾ *Gebezigde afkortingen*: A.A.U.: Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht. — B.B.: Bossche Bijdragen. — c.: chartae capituli generalis Ordinis Cartusienis (Archives de la Grande Chartreuse, ms. A-v, no. 247a). — H.B. Haarlemse Bijdragen (Bijdragen voor de geschiedenis van het bisdom Haarlem). — *Handelingen*: Handelingen van het Genootschap „Société d'Emulation” te Brugge, deel LXXXIII, 1946 (H. J. J. Scholtens, Het kartuizerklooster Dal van Gracien buiten Brugge). — N.N.B.W.: Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, I–X, Utrecht 1911–1937. — *Le Vasseur*: L. le Vasseur, Ephemerides Ordinis Cartusienis (Monstrolii 1887–1919).

²⁾ Dit necrologium en andere bescheiden zijn destijds door Mr. L. van Hasselt uitgegeven in *Bijdragen en Mededelingen Hist. Genootschap Utrecht*, IX, 126–392. Bij het citeren wordt deze bron aangeduid als: *Necr.*

doorgaans ook de jaren vermeld, waarin de betrokkenen te ruste zijn gelegd. De graflijsten zijn in vier rubrieken verdeeld: 1e de graven der monniken, 2e die der conversen en laici redditi, 3e die der donaten, en 4e de namen der paters en broeders van het convent, die elders zijn gestorven en dientengevolge in andere kartuizen zijn begraven.

Bovenbedoelde gegevens, welke, althans vóór 1512, alleen maand en dag van het overlijden der leden van het convent noemen, kunnen worden aangevuld door de overlijdensberichten, welke de Grande Chartreuse heeft afgegeven. Het grote klooster in Dauphiné placht de „chartae” te doen uitgaan bij gelegenheid van het generaal kapittel, dat daar jaarlijks kort na Pasen werd gehouden.¹⁾ Daarin worden niet rechtstreeks de sterfjaren van de overleden leden der Orde genoemd. De overlijdensberichten, welke men daarin aantreft, zijn gedateerd op het jaar van de afgifte der chartae. De chartae bijvoorbeeld van 1415 bevatten de namen van degenen, die gestorven zijn sedert omstreeks Pasen van het voorafgaande jaar. Aan de hand nu van deze opgaven en van de gegevens uit het necrologium en uit de graflijsten is het mogelijk van bijna alle personen, die tot het Utrechtse kartuizerconvent hebben behoord, jaar en dag van overlijden vast te stellen.

De op deze wijze verkregen necrologie zal hier in chronologische volgorde worden medegedeeld. Bijzonderheden omtrent de personen met aanduiding van de bronnen of eventuele literatuur zijn daarbij achter elke naam zo beknopt mogelijk vermeld. Verder is van deze gelegenheid gebruik gemaakt om in een aantal voetnoten iets anders mede te delen, hetzij betreffende de conventualen in kwestie, hetzij over de lotgevallen van

¹⁾ Archives de la Grande Chartreuse, A-v, no. 247a. Vgl. over deze chartae B.B. XVIII (1941), 28—29.

het convent, voor zover daarop niet reeds eerder de aandacht is gevestigd.¹⁾

Aan het hoofd van een kartuizerklooster stond een prior. Telken jare moest deze zijn officie ter beschikking stellen van het bestuur der Orde. Werd hij gehandhaafd, dan bepaalde dit „Priori domus prope Trajectum non fit misericordia.” Een vicaris stond de prior in zijn bestuur ter zijde en trad bij zijn afwezigheid als plaatsvervanger op. Andere officialen waren de procurator en de sacrista. In de toenmalige kloosters der Orde vond men behalve monniken en lekebroeders, de laatste onderscheiden in conversen en donaten, bij uitzondering ook somtijds nog clerici redditi, laici redditi en prebendarii.²⁾ De clericus redditus volgde in verzachte vorm de levenswijze der monniken. Nieuwlicht schijnt gedurende zijn bestaan slechts eenmaal zulk een klerk-reddiet te hebben gehad. Het was de omstreeks 1450 overleden fr. Joannes de Clivis. Iets uitgebreider heeft het instituut der leken-reddieten hier toepassing gevonden, doch eerst sedert het derde kwart der 15de eeuw. In de loop des tijds zijn er in totaal een tiental geweest. Zij stonden in rang onder de conversen en verrichtten dezelfde werkzaamheden als deze. Sinds 1561 ziet men in de lijst van de graven de donaten soms ook wel als oblaten vermeld.

Uit de opgaven, voorkomende in het necrologium, de graflijsten en de chartae van het generaal kapittel, welke onderling vrijwel overeenstemmen, is op te maken, dat het convent in de periode van zijn bestaan in het geheel omstreeks 125 monniken, ongeveer 18 conversen en circa 50 donaten heeft gehad. Als „hospites” werden aangemerkt die monniken en broeders

¹⁾ Vgl. hierbij mijn bijdrage „De priors van het kartuizerklooster Nieuwlicht bij Utrecht” in A.A.U. LIII (1929), 302—357.

²⁾ Zie over een en ander uitvoeriger B.B. XVIII (1941), 13-17.

van andere huizen der Orde, die tijdelijk in Utrecht verbleven, hetzij ter vervulling van enig officie, hetzij in het belang van het Utrechtse convent, hetzij in het belang van het huis hunner professie. In onze necrologie zijn deze hospites, voor zover zij daarin voorkomen, met een * aangegeven.

De Kartuziers kenden oudtijds ook het instituut der prebendarii (proveniers), die tegen zekere vergoeding en onder bepaalde verplichtingen het voorrecht hadden gekregen in het klooster te leven, hoewel zij niet tot het convent behoorden. Deze soort kloosterbewoners heeft echter in de Orde ook steeds tot de zeldzame behoord. De Utrechtse kartuize schijnt in de loop van haar bestaan slechts in een zevental gevallen dergelijke huisgenoten te hebben ontvangen. Zij betreffen Johannes Willam van Delft, die in 1440 in het klooster kwam wonen ¹⁾, magister Johannes Pot ²⁾, die reeds vóór 1469 was overleden, de Utrechtse priester Everardus Voscuul, die tevens een groot weldoener van het huis is geweest ³⁾, de priester Ghijssbert uter Lier ⁴⁾ en Johannes Willem Arntz ⁵⁾. Alleen de namen van Pot, Voscuul en uter Lier komen in het necrologium als prebendarii voor. Ook Jan van Mynen, een broeder van D. Thomas van Mynen († 1459), heeft daar een tijdlang als provenier gewoond in een cel, welke hij zelf heeft doen bouwen ⁶⁾. Wellicht is ook

1) Neer. 173—177.

2) Neer. 248.

3) Neer. 286.

4) Neer. 308.

5) In een akte van 25 Aug. 1478 wordt hij „in leven provenier” van het Utrechtse kartuizerklooster genoemd. (S. W. A. Drossaers, *De archieven van de Delftsche Statenkloosters*, 's Gravenhage 1917, blz. 507, regist. no. 208).

6) J. de Hullu en S. A. Waller Zeper, *Catalogus van de ar-*

Johannes Gerdingh prebendarius geweest ¹⁾.

In het necrologium worden voorts nog enkele namen aangetroffen van conventualen, wier sterfdag of wier graf echter niet is ingeschreven. Wij hebben er een negental geteld, te weten Symon van Amsterdam, Theodoricus Raescop, Henricus Booth, Gerardus de Arena, Adrianus de Slusa, Hermanus de Molendino en de donaten Theodoricus Martini en Henricus Siberti. Raescop, Booth en De Arena komen in het necrologium slechts voor in verband met overleden familieleden. Waarschijnlijk zijn deze verwanten gestorven in de noviciaatstijd van de betrokken kloosterlingen en hebben deze laatste niet volhard. Hetzelfde geldt voor Symon van Amsterdam. De anderen staan wel als overleden in het necrologium opgetekend, doch men ontmoet hun namen niet in de graflijsten en evenmin in de andere bronnen ²⁾. Ook D. Albernus de Colonia, een monnik die blijkbaar tot de initiatoren heeft behoord, wordt in het necrologium als overleden vermeld, terwijl zijn naam niet in de graflijsten voorkomt ³⁾.

In de *Catalogus codicum manu scriptorum Bibliothecae Universitatis Rheno-Trajectinae* (Utrecht 1909) zijn enige namen van afschrijvers ten onrechte aangezien als leden van het Utrechtse kartuizerconvent. Zo was Hendrik van Arnhem, die in 1412 de bekende Bijbel van de Utrechtse Kartuziers, thans bewaard in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, had voltooid

chieven der kleine kapittelen en kloosters (Utrecht 1905), blz. 103, no. 641.

1) Neer. 235.

2) Neer. 167, 242, 245, 255, 267, 296, 301, 310. Hendrik Booth wordt b.v. als volgt vermeld: „Obiit Elisabeth soror confratris nostri D. Henrici Booth.”

3) Neer. 339.

(Catal. II, 265), geen Kartuizer. Evenmin was Christophorus van Aemstel, de schrijver van codex no. 216 van de universiteitsbibliotheek, een lid der Orde¹⁾. Ook Johannes van Alendorp, wiens naam in verband wordt gebracht met hs. no. 392, en Johannes van Galencoop, die genoemd is in de codices nos. 41, 54 en 127, waren dat niet²⁾. Ten slotte berust ook de mededeling, dat Dirk Rimyssche, die in 1395 hs. no. 373 had voltooid, dezelfde zou zijn als de monnik Dirk Ruysch op een vergissing. Laatste bedoelde toch is eerst omstreeks 1457 gestorven en was op het tijdstip der voltooiing van het hs. nog niet in het klooster. Dirk Rimyssche is ook een buitenstaander geweest³⁾.

Hoewel de grondslag van het convent reeds op het einde van de 14de eeuw was gelegd, heeft het toch tot het derde decennium van de 15de eeuw geduurd, eer het was volgroeid. Nieuwlicht had wat men noemde een conventus simplex, het minimale en ook het meest voorkomende type van een kartuizerklooster. Het was berekend op een prior, 12 monniken en enige broeders. Later heeft het aantal cellen geleidelijk enige uitbreiding ondergaan, zodat er ten slotte wellicht 14 of 15 cellen voor de monniken zijn geweest. Monnikhuizen daarentegen was gesticht voor een conventus duplex, een prior en 24 monniken. Verschillende tegenslagen zijn oorzaak geweest, dat de eigenlijke stichtingsperiode, het tijdvak van de opkomst van het Utrechtse convent, zich over meer dan dertig jaren heeft uitgestrekt.

1) Necr. 262 maakt dit ten overvloede duidelijk: „Obiit magister Christophorus de Amstel, amicus et benefactor huius domus.”

2) Necr. 258: „Obiit magister Johannes de Galencoop, doctor sacre theologie, canonicus Trajectensis et decanus ecclesie sancti Petri Trajectensis, qui nobis multos reliquit libros.”

3) Catalogus, I, blz. 123 en II, blz. 362.

In herinnering wordt gebracht, dat ruim 150 codices, 73 incunabelen en een groot aantal in de 16de eeuw gedrukte boeken, afkomstig van Nieuwlicht, zijn bewaard. Deze berusten nagenoeg alle in de universiteitsbibliotheek te Utrecht. De handschriften zijn grotendeels afgeschreven door de Utrechtse Kartuziers. Vaak vermelden zij de naam van de scriptor en dikwijls ook enkele bijzonderheden en de datum, waarop het werk werd voltooid. Men zal deze namen in onze necrologie terugvinden en daaruit in menig geval precieser worden ingelicht omtrent de man, aan wiens vlijt wij het hs. te danken hebben¹⁾.

In het jaar 1392 is men met de bouw van het klooster begonnen. Twee jaren later waren de eerste gedeelten van het huis zover gevorderd, dat de inwijding kon plaats hebben van het kapittelhuis met het kleine pand en de helft van het grote pand. Het generaal kapittel machtigde in 1394 de bestuurder D. Tydeman Graeuwert, die van de aanvang af met de voorbereidingen was belast, om drie monniken uit andere kloosters naar Utrecht te roepen, op voorwaarde dat deze genodigden met vrije wil kwamen. Zweder van Boecholt, professor van het Keulse convent, en Dirk Bruyne, monnik van Dal van Gracien buiten Brugge, zijn degenen geweest, die aldus naar Utrecht zijn gekomen. Een derde monnik, die zich bij Graeuwert is komen voegen, schijnt Albernus de Colonia te zijn geweest, vermoedelijk een comprofessus van Boecholt uit het klooster te Keulen²⁾. Weldra kwamen een of meer broeders hen bijstaan.

1) Vgl. ook K. O. Meinsma, *Middeleeuwsche Bibliotheken*, (Amsterdam 1902), blz. 154 e.v.

2) Het necrologium vermeldt op 19 November: „D. Albernus de Colonia monachus professus huius domus.” (Necr. 339). Zijn naam komt echter niet in de graflijsten voor. Ook uit andere bronnen konden wij zijn sterfjaar niet achterhalen.

Toen de 15de eeuw aanbrak, was de gehele communiteit nog niet groter dan omstreeks 8 personen. Waarschijnlijk had het overlijden van de stichter Zwerder van Gaesbeek, die in 1400 tijdens een pelgrimsreis naar Rome was gestorven, stagnatie veroorzaakt. Als tweede stichter is toen opgetreden zijn broeder Willem van Abcoude. Hij bekostigde de voltooiing van de kleine kerk, waarvan reeds in 1396 de eerste steen was gelegd, alsmede het oostelijk gedeelte van het grote pand met 7 cellen. De kerkwijding kon eerst in 1407 geschieden. In hetzelfde jaar is echter ook zijn tweede stichter aan het convent door de dood ontvallen. Zijn voornemen om bovendien in de 7 cellen, welke hij had doen bouwen, het eeuwigdurend onderhoud van even zoveel bewoners te funderen, is daardoor niet tot uitvoering gekomen.

Intussen was de eerste koornovice, namelijk Adam van Scorel, in 1404 aangenomen en ingekleed. Dit geschiedde dus eerst twaalf jaren nadat met de kloosterbouw was begonnen. Nog in hetzelfde jaar heeft ook Hessel Jansz. daar het habijt van Sint Bruno ontvangen. Uit het door Willem van Abcoude aan het klooster vermaakte kapitaal konden nog drie monniken worden ontvangen. In overleg met hem zijn hiervoor aangewezen Willem Vrijman, Dirk Ruusch en Simon van Amsterdam. De laatste komt niet in de overlijdensberichten voor. Blijkbaar heeft hij het niet tot de professie gebracht¹⁾. Wel heeft Martinus van Schiedam in 1407 reeds tot de monniken van het convent behoord²⁾.

Omstreeks 1411 geraakte het jonge convent in grote materiële moeilijkheden. Zijn bezittingen in Zeeland en de grote Hollandse Waard hadden aanzienlijke schade geleden door watervloeden. Veel geld moest

¹⁾ Nocr. 301, 359, 167.

²⁾ Hs. no. 314 Universiteitsbibliotheek Utrecht.

worden uitgegeven ten behoeve van de waterkeringen, in het bijzonder tot behoud van „de grote Rhietvere of der Monykenlandt” onder Strijen. Deze rampen brachten de Kartuziers tot zo grote armoede, dat zij zich in 1412 tot het bestuur der Orde moesten wenden met het verzoek de leden van het convent tijdelijk te mogen verdelen over andere huizen der Orde. Nieuwlicht was niet meer in staat hen te onderhouden. De Grande Chartreuse besliste, dat de visitatoren van de Rijnprovincie in 1413 het klooster zouden bezoeken met opdracht de gevraagde verdeling te regelen¹⁾.

De oud-prior Tydeman Graeuwert had ingevolge deze noodmaatregel met een Utrechtse confrater een gastvrije cel gevonden in Monnikhuizen bij Arnhem. Toen hij daar in 1415 stierf was het verspreide convent van de Utrechtse kartuize nog zéér klein. De eerste drie donaten waren in 1407 reeds ten grave gedragen. De eerste convers Gerrit de Grayert overleed in 1416 te Brugge. Dirk Bruyne was reeds in 1410 teruggekeerd naar het huis van zijn professie te Brugge. Naar onze schatting bestond het gehele Utrechtse kartuizerconvent in het jaar 1421 uit niet meer dan omstreeks tien of twaalf personen, monniken en broeders. Opnieuw is een rustige ontwikkeling van het jonge klooster gestuit door wat het in laatstgenoemd jaar is overkomen.

De gevolgen van de Sint-Elisabethsvloed hebben het convent nogmaals in ernstige materiële moeilijkheden gebracht. Het generaal kapittel van 1422 schreef zelfs van een uiterste nooddrift, zodat het klooster zijn geprofeesten niet kon onderhouden zonder steun der Orde. Dientengevolge is echter het convent niet verdeeld over andere kartuizen, zoals tien jaren te voren

¹⁾ *Chartae capituli generalis* 1412: „Priori domus Novae Lucis prope Trajectum non fit misericordia. Et de divisione conventus quam petunt committitur visitatoribus qui anno proximo eum visitabunt.”

het geval was geweest. De patres capitulares bepaalden, dat de rijkere huizen van de Rijnprovincie, met name die te Keulen, Monnikhuizen bij Arnhem, Trier, Mainz en Straatsburg, van hun overvloed elk voorlopig voor twee jaren 20 Rijnse guldens te leen moesten zenden.¹⁾ Deze opdracht is in 1424 nog eens herhaald.

Vrienden van het klooster hadden intussen in 1421 bij de burgerij der stad een inzameling voor het beproefde convent gehouden, welke 304 gulden opbracht²⁾. Reeds in de benarde omstandigheden van omstreeks 1416 had zich een weldoener voorgedaan in de persoon van jonker Willem van Merode, die aan de Kartuziers belangrijke schenkingen deed ten einde het blijvend onderhoud van twee monniken te waarborgen³⁾. Hendrik van der Laan en Jan Taets, die in 1422 zijn ingetreden, zijn pas de eersten geweest, die ingevolge deze gunstige beschikkingen in Nieuwlicht een cel verwierven. In laatstgenoemd jaar ontvielen echter

¹⁾ *Chartae capituli generalis* 1422: „Priori domus Novae Lucis non fit misericordia. Et quia dicta domus in tam extrema necessitate victualium est pro nunc constituta, ut suos professos sustentare non valeat sine adiutorio Ordinis et quia juxta dictum Apostoli aliorum penuria debet ceterorum abundantia suppleri, ordinamus quatenus domus quae sequuntur, tamquam locupletiores dictae provinciae, videlicet Coloniae, Beate Marie in Monichusen, Sancti Albani prope Trevirim, Montis Sancti Michaelis, Montis Sancte Marie prope Argentinam, qualibet videlicet ipsarum mutuet pro quolibet duorum annorum viginti florenos renenses praefatae domui recuperandos cum dicta domus ad pinguiorem fortunam pervenirit.”

²⁾ *Kronijk Hist. Gen. Utrecht*, 13e Jrg., 3e serie, 3e deel, blz. 141.

³⁾ Blijkens de passage in *Necr.* 168 had hij deze schenking gedaan onder het prioraat van Hendrik van Veethusen, toen het convent tengevolge van de overstromingen in Stryen over andere huizen der Orde was verdeeld. Uit deze passus blijkt, dat Veethusen reeds omstreeks 1415 of 1416 als prior moet hebben gefungeerd. Vgl. *A.A.U.*, LIII (1929), 323–324.

twee anderen, Dirk van Doesborch en Hendrik Wit, aan het convent door de dood, nadat reeds in 1420 Martinus van Schiedam was gestorven. Bovendien is Hendrik Milde omstreeks dit jaar door een tweede professie overgegaan naar de Kartuziers van Keulen. Toen ook vrouwe Anna de Cortkeen een monnik had gefundeerd, kon in 1423 Otto van Moerdrecht als novice worden aangenomen¹⁾. Nadat Willem van Abcoude 7 cellen voor de monniken had doen bouwen, was dit aantal nog door twee vermeerderd, dank zij de materiële steun van vrouwe Mechtildis van Nes²⁾. Ook Agatha Russchen heeft er op haar kosten een doen optrekken, zodat in deze jaren ten minste tien cellen voor de monniken beschikbaar waren³⁾. Door deze en andere weldaden zich enigszins herstellende, wachtten de communauten reeds spoedig nieuwe beproevingen.

Het interdict, waaronder Utrecht tengevolge van de strijd tussen Zweder van Kuilenburg en Rudolf van Diepholt gebukt ging, heeft de Utrechtse monniken van Sint Bruno ten tweede male sedert de stichting van hun klooster genoopt tijdelijk elders gastvrijheid te zoeken. Dit geschiedde omstreeks 1427⁴⁾. Jan van Bueren stierf in deze periode als hospes te Zelem. Jan Taets en Nicolaas Coster waren onderscheidenlijk naar Antwerpen en naar Amsterdam gegaan, waar zij door een tweede professie de banden met het klooster te Utrecht hebben verbroken. Hendrik van der Laen ging naar Brugge, waar hij prior is geweest. Waar anderen in die omstandigheden een cel hebben gevonden, is niet bekend. Een gedeelte van het kleine convent schijnt in Nieuwlicht te zijn achtergebleven. Sommigen zijn onder het prioraat van Otto van Moerdrecht op

¹⁾ *Necr.* 169–170.

²⁾ *Kronijk*, 133.

³⁾ *Kronijk*, 134.

⁴⁾ *Necr.* 269, 311, 364; Van Mieris, IV, 891.

diens aansporing naar Utrecht teruggekeerd. Mogelijk geschiedde dit laatste in 1431, nadat Rudolf van Diepholt door Rome als wettige bisschop was erkend. De Utrechtse regulieren hadden algemeen en langer weerstand geboden, doch moesten dit later berouwen. „Hy mach men by merken — verzuchtte hun kroniekschrijver — dat de Sartroysen wyse luden syn, die hem lieten onderwysen van den juristen nae der yrster dwelinge, unde kierden weder ende deden, dat sy myt rechte schuldig waren te doen”¹⁾. Eerst na deze wederwaardigheden is voor de kartuize een periode van ongestoorde ontwikkeling begonnen.

Later zijn echter nog wel eens ongunstige omstandigheden opgetreden. Zo in 1517, toen bij de Kartuijzers het aantal slachtoffers van een epidemie zo groot was, dat het convent op het einde des jaars was gehalveerd. Zo ook enige jaren vroeger of later, toen de communiteit blijkbaar nog weer eens tijdelijk over andere kloosters moest worden verdeeld²⁾.

Na deze korte inleiding moge dan de lijst der overleden monniken en broeders volgen.

1403, 1 April * D. Dirk Sloyer van Utrecht, prior.

Necr. 254, 363; A.A.U. LIII (1929), 318–319; H.B. LIV (1937) 7–8, 28, 30, 38.

Hij was professor van het Amsterdamse klooster, waar hij als een der eersten in 1393 was ingetreden. Het prioraat te Utrecht heeft hij van 1401–1403 bekleed. Hij is te Basel gestorven op

¹⁾ *Bijdragen en Mededelingen Hist. Genootschap Utrecht*, XXXIV, blz. 405 e.v.; J. de Hullu, *Bijdragen tot de geschiedenis van het Utrechtsche Schisma* (s-Gravenhage 1892), 74.

²⁾ Het necrologium vermeldt bij de naam van de in 1537 overleden donaat Wemmerus Roberts, dat deze tuinman van het klooster was, „qui in divisione nobiscum mansit.”

de terugreis van het generaal kapittel te Seitz in Stiermarken.

Ludolphus Schulte, donaat.

Necr. 228, 361, 373.

Te voren is hij kanunnik van Sint Marie en van Sint Plechelmus te Oldenzaal geweest. Hij is gestorven vóór 21 Aug. 1407.

Willem Over die Vecht, donaat.

Necr. 329, 361, 373.

Te voren was hij schout der stad Utrecht. Hij is overleden vóór 21 Aug. 1407.

1407, 21 Aug. Hugo de Waesbeeck, donaat.

Necr. 303, 361; c. 1408.

Hij is de eerste donaat geweest, die aan de nieuwe nederzetting was verbonden.

1415, 6 Oct. D. Tydemán Graeuwert, oud-prior
Necr. 322, 317, 346, 363; A.A.U. LIII (1929) 309–317; B.B. XVIII (1941/5) 41–46; *Handelingen* 30–32.

Aanvankelijk was hij professor van het Geertruidenbergse convent. Na reeds bestuurder te zijn geweest van de kloosters te Geertruidenberg, Luik, nogmaals Geertruidenberg en te Brugge, is hij de eerste bestuurder geworden van het nieuwe convent bij Utrecht (1391–1398). Hij is te Monnikhuizen bij Arnhem gestorven, toen de kleine Utrechtse communiteit voor de eerste maal verdeeld was over andere kloosters der Orde.

1416, 31 Jan. fr. Gerrit de Grayert, convers.

Necr. 233, 364; c. 1417.

Hij is de eerste convers geweest, die in het Utrechtse klooster werd geprofest. Hij is te Brugge gestorven.

- 1417, 12 Oct. * D. Bernardus, oud-prior.
Necr. 155, 324; *Le Vasseur*, I, 336; A.A.U. LIII (1929) 319.
Hij was professus van het Arnhemse convent en is 1403–1409 of 1410 prior te Utrecht geweest, omstreeks 1390–1403 prior te Luik en 1409–1417 andermaal prior te Luik.
- 1420, 16 Febr. D. Martinus van Schiedam, monnik.
Necr. 329, 265, 337, 345, 354; c. 1420.
Hij is sacrista geweest. Vgl. B. Kruitwagen O.F.M., *De karthuiser Martinus van Schiedam en zijn ondergeschoven werkje „De spiritualibus ascensionibus”* (Tijdschr. voor Boek- en Bibliotheekwezen, 1908, blz. 276–286).
Een vijftal codices, thans bewaard in de Utrechtse Universiteitsbibliotheek (nos. 89, 92, 253, 313 en 314), zijn door hem geschreven, alsmede een gedeelte van no. 390.
- 1421, 23 Juni * D. Hendrik van Vethusen, oud-prior.
Necr. 282, 354; *Le Vasseur*, II, 359; A.A.U. LIII (1929) 323–324.
Hij was professus van het Arnhemse huis en is van pl.m. 1416 tot kort voor zijn dood prior te Utrecht geweest, waar hij ook werd begraven.
- 1422, 16 Juni D. Hendrik Wit, oud-prior en vicaris.
Necr. 279, 343, 354; c. 1423; A.A.U. LIII (1929) 319–320.
Van 1409 of 1410 af is hij gedurende enige jaren prior geweest. Bij zijn obiit is uitdrukkelijk vermeld: „qui fuit reputatus a pluribus pro valenti theologo”.

- 1422, 22 Aug. D. Dirk Rover van Doesborch, oud-procurator.
Necr. 304, 354; c. 1422.
- 1425, 27 Sept. * D. Alphairt Christiaansz. van Amsterdam.
Necr. 354; H.B. LIV (1937) 44–46; B.B. XVIII (1941/5) 66–69.
Hij was oud-rector van de universiteit van Heidelberg en professus van de Arnhemse kartuize. Achtereenvolgens was hij prior geweest te Roermond, te Amsterdam en te Geertruidenberg. Hij stierf te Utrecht tijdens een oponthoud aldaar.
- 1428, 22 Sept. * D. Dirk Bruyne, oud-prior.
Necr. 316, 363–364; A.A.U. LIII (1929) 317–318; *Handelingen*, 33–35, 40.
Hij was professus van het klooster te Brugge, waar hij ook is overleden. In 1398–1401 is hij prior te Utrecht geweest en te voren 1391–pl.m. 1392 en later nogmaals 1415–1423 prior van het huis zijner professie.
- ± 1430, 9 Mei D. Jan van Bueren, monnik.
Necr. 245, 266, 337, 364; *Bijdragen en Mededelingen Gelre*, XLIX (1949) 270–272.
Hij was een zoon van Jan van Bueren tot Reygersfoort heer Ottensz en van Catharina van Polanen heer Philipsdochter. Hij stierf in het klooster te Zelem bij Diest in een der jaren 1428–1432, „ubi tunc hospitabatur tempore scismatis ecclesie Trajectensis, quando conventus erat divisus.” In de graflijsten staat vermeld, dat hij toen te Zelem verbleef „tempore secunde divisionis conventus, facte propter disturbium ecclesie Trajectensis.”

6 Nov. Christianus, donaat.
Necr. 333, 361.
Overleden vóór 1437.

Jan van Lit, donaat.
Necr. 361.
Overleden vóór 1437.

fr. Adam van Noerde, convers.
Necr. 359.

- 1433, 8 April D. Zweder van Boecholt, oud-vicaris.
Necr. 256, 260, 333, 354.
Hij was aanvankelijk monnik van het klooster te Keulen en heeft tot de grondleggers van het Utrechtse convent behoord. Als afschrijver heeft hij een aantal handschriften vervaardigd, waarvan er nog een vijftal in de universiteitsbibliotheek te Utrecht berusten. No. 281 heeft hij in 1407 voltooid, no. 95 in 1410, no. 345 in 1418. Aan no. 391, een Passionale, bestaande uit drie kapitale foliodelen, te zamen ongeveer 1400 bladzijden op perkament, had hij in 1426 de laatste hand gelegd. No. 390, ten dele door Martinus van Schiedam geschreven, is in 1421 door hem voltooid. (Vgl. Meinsma, *Middeleeuwse Bibliotheken*, blz. 155).

- ± 1435, 9 Sept. D. Nicolaas Coster, monnik.
Necr. 286, 311, 364.
Aanvankelijk professus van het Utrechtse huis, is hij later overgegaan naar het Amsterdamse convent („ubi postea professus fuit tempore scismatis ecclesie Trajectensis, quando conventus fuit divisus”). Omstreeks 1428 moet hij dus een cel hebben gekregen in Amsterdam. Zijn sterf-

jaar is niet bekend, doch wel, dat hij vóór 24 April 1436 is overleden.

- 1436, 14 Dec. Jan die Goede, donaat
Necr. 348, 361; c. 1437.
- 1436, 24 April D. Hendrik Milde van Culmborg, oud-prior.
Necr. 155, 261, 337, 364; A.A.U. LIII (1929) 323; Chr. Schneider, *Die Kölner Kartause von ihrer Gründung bis zum Ausgang des Mittelalters* (Bonn, 1932), 40, 49.
Van 1414 af heeft hij Nieuwlicht als prior bestuurd. Omstreeks 1422 is hij gestabiliseerd in het klooster te Keulen, hetwelk hij 1430–1434 als prior heeft bestuurd. Hij werd te Keulen begraven. Een door hem geschreven hs. (no. 276) berust in de universiteitsbibliotheek te Utrecht.
- 1436, 28 Juli D. Jacob Crom, monnik.
Necr. 294, 318, 322, 354; c. 1437; *Le Vasseur I*, 344. „speculum et exemplar tocius domus.”
Bij zijn dood was hij diaken.
- 1437, 5 Jan. fr. Jacob van Eyck, convers.
Necr. 224, 354, 359; c. 1437.
- 1438, 4 Jan. D. Hendrik van der Laen, oud-prior.
Necr. 155, 169, 224, 245, 279, 354; A.A.U. LIII (1929) 324–325; *Handelingen*, 21–42; N.N.B.W. VIII, 390.
Hij was magister artium en aanvankelijk Domkanunnik. In 1422, toen hij op het punt stond in het klooster te treden, was hij nog secretaris van het Domkapittel. „Relicto beneficio in exemplum plurimorum factus est monachus huius domus”, luidt het in het weldoenersboek. (*Kronijk Hist. Genootschap Utrecht XIII*, 3e serie, 3e deel,

- 144). Te Utrecht is hij prior geweest 1426–1428 ¹⁾ en te Brugge van omstreeks 1428 tot 1433. Vermoedelijk zijn de handschriften nos. 372 en 371 door hem vervaardigd.
- 1438, 7 Maart D. Otto Amelisz van Moerdrecht, oud-prior.
Necr. 170, 246, 324, 364; A.A.U. LIII (1929) 325–326; *Handelingen*, 42–44.
In 1403 wordt hij vermeld als studerend aan de universiteit van Parijs. Aanvankelijk was hij sedert 1412 kanunnik van de Dom te Utrecht en van de O. L. Vr.kerk te Aken. 6 Oct. 1424 had zijn professie als monnik plaats, nadat hij te voren afstand had gedaan van zijn prebenden. „In edificationem et in exemplum plurimorum factus fuerat noster confrater et monachus”, voegt het necrologium aan zijn naam toe. Te Utrecht is hij prior geweest 1428–1434 ²⁾ en te Brugge van 1434 tot zijn dood.

¹⁾ In 1428 is door het generaal kapittel een aanmerking gemaakt op nieuwigheden, welke met betrekking tot de zang bij sommigen ingang hadden gevonden. c. 1428: „Priori domus Novae Lucis non fit misericordia. Et de excessu trium monachorum, qui cantum et divina inordinate resumpserunt ad modicum tempus, committimus priori ibidem.”

²⁾ Het generaal kapittel van 1434 handhaafde de prior in zijn ambt. Klaarblijkelijk betrof dit nog Otto van Moerdrecht, want zijn opvolger Wouter Pelgrimsz. werd eerst in 1435 van rector tot prior benoemd. Verder is er in 1434 sprake van de terugkeer van een drietal conventualen, die waarschijnlijk elders als hospites verbleven. c.: „Priori domus Novae Lucis non fit misericordia. Et de gravamine personarum de quo scribunt, similiter et de scriptis fratris Jacobi [Jacob van Eijk] conversi eiusdem domus, committitur visitoribus, ut, auditis partibus, faciant justitiam. Item litteram in reductione personarum concessam per priores Antverpiae et Gandavi [visitatores], in qua fit mentio de reconciliatione D. Gerardi, D. Thomas de Mynen et fratris Johannes de Clivis [clerici redditi] in quantum de jure

- 1438, 16 Mei D. Jan Taets, monnik.
Necr. 169, 269, 296; c. 1439.
Hij is eerst professor van Nieuwlicht geweest. Ten tijde van het Utrechtse schisma is hij naar het Antwerpse convent gezonden, waaraan hij zich door een zogenaamde tweede professie heeft verbonden. Hij stierf als procurator van dat huis.
- 1439, 6 Juli * D. Albertus Buervan Utrecht, oud-prior.
Necr. 155, 245, 287; A.A.U. LIII (1929) 320–323; LVI (1932) 45–48.
Hij was professor van het Arnhemse convent en is prior te Utrecht geweest van omstreeks 1412 tot 1414 en andermaal 1421–1426. Voorts is hij prior geweest te Roermond 1414–1417, te Arnhem 1427–1430 en eindelijk te Basel 1432–1439. Bovendien is hij 1414–1439 visitor van de Rijnprovincie geweest. Hij had gestudeerd aan de universiteit van Keulen, waar hij de graden van magister artium en van medicinae doctor had behaald.
- 14 Dec. D. Hugo van Woerden, monnik.
Necr. 170, 330, 348, 354.
Zijn sterfjaar, hetwelk niet kon worden vastgesteld, ligt tussen Januari 1437 en 15 Augustus 1448.
- ± 1445, 3 Sept. Willem Pietersz van Delft, donaat.
Necr. 309, 361.

possumus, confirmamus. Insuper mutuum caritativum eis alias praestitum per domus provinciae Rheni reddant eis quibus nondum satisfecerunt ad plenum hinc ad festum omnium sanctorum proxime futurum, et in casu quo non fecerint, abstineant a vino tam prior quam procurator donec satisfecerint ad plenum.”

- ± 1445, 30 Mei Herman, donaat.
Necr. 274, 361.
- ± 1445, Dirk Maartensz, donaat.
Necr. 361.
- ± 1445, 10 Oct. Adriaan Arnoldsz, donaat.
Necr. 322, 361.
- 1448, 15 Aug. D. Adam van Scoerl, monnik.
Necr. 301, 349, 354.
Hij is de eerste geweest, die in het Utrechtse klooster het kleed der Orde heeft ontvangen. („primus investitus hujus domus, qui XLIII annis vixit in Ordine”). Dit geschiedde eerst in 1404, twaalf jaren na de komst der initiatores. Een door hem geschreven codex (no. 162) wordt in de Utrechtse universiteitsbibliotheek bewaard.
- ± 1450, 24 Nov. D. Gerardus de Clivis, monnik.
Necr. 341, 354.
Zijn sterfdatum ligt tussen 15 Aug. 1448 en 15 Nov. 1451.
- 1451, 8 Mei * D. Wouter Pelgrimsz, oud-prior.
Necr. 155, 266; A.A.U. LIII (1929) 327; N.N.B.W. VIII, 1252.
Hij was professus van het Amsterdamse klooster. Van 1434 tot omstreeks 1439 heeft hij aan het hoofd gestaan van het Utrechtse convent. Hij is gestorven te Amsterdam.
- ± 1451 Johannes Mulsor, donaat.
Necr. 364.
- ± 1451, 27 Sept. fr. Jan van Haef ten, convers.
Necr. 318, 354.
„senex et plenus dierum”.

- Hij is gestorven tussen 15 Aug. 1448 en 24 Oct. 1456.
- 1456, 24 Oct. D. Willem Vryman van Delft, monnik.
Necr. 167, 247, 279, 300, 328, 348, 354; c. 1457: *De Katholiek*, LXXXIV (1884) 199 e.v.
Hij was een neef van Jan van Schoonhoven († 1431), regulier kanunnik te Groenendael, die tot hem het bekende en zeer verspreide grote epistel over de Passie des Heren heeft gericht. In de universiteitsbibliotheek te Utrecht vindt men 4 handschriften van dit tractaat. No. 236, fol. 1–27, is afkomstig van de Utrechtse kartuize. (Inc.: Religioso viro fratri Wilhelmo Vryman Ordinis Carthusiensis prope Trajectum nepoti meo carissimo frater Johannes et conservus in Domino). Het komt ook in Middelnederlandse vertaling voor (o.a. British Museum, Add. 11487, fol. 110–159). Vryman verbleef in 1428 in het Gentse convent.¹⁾
- ± 1457, 28 April D. Dirk Willemsz Ruysch, monnik.
Necr. 167, 223, 243, 262, 322, 354.
Hij is gestorven tussen 24 Oct. 1456 en 27 Sept. 1459.
- ± 1457, D. Gerrit van Delft, monnik.
Necr. 354.
Overleden tussen Oct. 1456 en Sept. 1459.
- ± 1457, 13 Aug. fr. Jan Rembrant, convers.
Necr. 300, 354, 355.
Overleden tussen Oct. 1456 en Sept. 1459.

¹⁾ c. 1428 [in domo Gandavi:] „... et conceditur D. Guilemo Vrijman hoc quod petit, de consensu tamen prioris domus Trajecti suae professionis.”

- ± 1457, 23 Febr. fr. Joannes de Clivis, clericus redditus.
Necr. 226, 243, 309.
Overleden tussen Oct. 1456 en Sept. 1459. Hij was een zoon van domicella Aleydis Hesselt, een grote weldoenster van het klooster.
- 1459, 25 Maart D. Herman Scorreken van Tiel, monnik.
Necr. 251: *Annalen des hist. Vereins für den Niederrhein*, 52, blz. 130–131.
Hij was aanvankelijk professor van de kartuize bij Wesel, waar hij in 1433 als procurator wordt vermeld. Blijkbaar is hij later in Utrecht gestabilliseerd. In 1443 heeft het generaal kapittel hem weder naar Wesel gedirigeerd ¹⁾. Blijkens een supplicie van 13 April 1421 is hij tot dan toe vicaris geweest van een altaar in de Sint Maartenskerk te Tiel.
- 1459, 9 April D. Thomas Dirksz van Mynden, oud-prior.
Necr. 155, 256, 261, 364; c. 1460; *Handelingen*, 47–49; W. van Gouthoeven, *D'Oude Chronycke* (Dordrecht 1620), 192.
Hij is prior van het klooster geweest van omstreeks 1439 tot 1443 en van het convent te Brugge 1450–1459. Daar is hij gestorven. ²⁾.

¹⁾ c. 1443: „... vadat D. Hermannus Scorreken ad domum suae professionis quae est Insulae Reginae Coeli prope Weseliam.”

²⁾ In 1441 heeft de Grande Chartreuse aan de visitatoren opgedragen het Utrechtse huis te bezoeken. Daarbij moesten zij er op letten, dat de cellen nauwkeurig in overeenstemming bleven met de strenge tradities. c. 1441: „Et curiositates in dicta domo in cellis amoveri faciant et deinceps fieri non permittant.”

- 1459, 27 Sept. D. Warmbold van Overstege, monnik.
Necr. 318, 355; c. 1460.
Hij was geboortig van Kampen en is voor zijn intrede in het klooster „in medicinis professor” geweest. In de universiteitsbibliotheek te Utrecht bewaart men een tweetal handschriften over medische onderwerpen, welke hij blijkbaar in het klooster heeft medegebracht. (*Catalogus Codicum manu scriptorum Bibl. Univ. Rheno-Traj.*, nos. 687 en 688).
- 1459, 11 Oct. D. Gerrit van Wercouden, monnik.
Necr. 324, 364; c. 1460.
Hij heeft als hospes verbleven in de kloosters te Sint Maartensbosch bij Geeraardsbergen en te Brugge. In laatstgenoemd huis is hij gestorven ¹⁾.
- 1460, 31 Oct. Dirk Claasz, donaat.
Necr. 331.

¹⁾ c. 1443: „Et D. Gerardus de Wercouden monachus dictae domus Trajecti tamquam turbator pacis vadat hospitandum ad domum Sylvae Sancti Martini sub disciplina Ordinis generalis, pro cuius expensis domus Trajecti solvat 20 florenos annuatim dictae domui Sylvae.”; c. 1444 [in domo Sylvae Sancti Martini:] „Et D. Gerardus de Wercouden ibidem hospes revertatur ad domum Trajecti suae professionis et de coetero se religiose habeat ne deterius aliquid sibi contingat.”; c. 1450: „Et D. Gerardus Wercouden monachus dictae domus vadat ad domum Sylvae Sancti Martini ad hospitandum sub expensis domus Trajecti ad Ordinis voluntatem; et casu quo non vacaret ibi locus pro monacho mittat prior cum consilio visitorum unum de monachis suis ad domum Trajecti loci Gerardi antedicti.”; c. 1458: „Et D. Gerardus de Wercouden hospes dictae domus profiteatur ibidem [in domo Brugis] et D. Hugo de Wercouden professor dictae domus [Brugis] vadat ad domum Trajecti professorus ibidem, dummodo sic placuerit domibus antedictis.”

Hij is gestorven te Keulen, waarheen hij de procurator van zijn convent had vergezeld.

- ± 1460, 5 Jan. fr. Heymericus, convers.
Necr. 225, 364.
Overleden als hospes te Monnikhuizen bij Arnhem. Het generaal kapittel van 1446 zond hem, nadat hij twee jaren in de kartuize bij Antwerpen had verbleven, naar het klooster te Zelem bij Diest. Hier schijnt hij straffen te hebben ondergaan¹⁾. In 1449 vertoefde deze incarceratus nog te Zelem. (c. 1449).
- 1460, 3 Mei D. Franco Ofhuys van Delft, monnik.
Necr. 264, 316, 329, 355.
- 1461, 6 Febr. D. Hessel Jansz, monnik.
Necr. 235, 236, 271, 289, 355.
Bij zijn overlijden was hij senior van het convent, waartoe hij meer dan 57 jaren had behoord.
- 1461, 15 Nov. fr. Hendrik van Doesborch, convers.
Necr. 337, 360; c. 1462.
- 1462, 15 Febr. D. Jan Vos, oud-prior.
Necr. 155, 239, 236, 355; A.A.U. LIII (1929) 330; *Handelingen*, 45–47; *Le Vasseur*, I, 194; *Oud-Holland*, LV, 49–62.
Aanvankelijk heeft hij tot de Duitse Orde behoord, waar hij commandeur is geweest. In 1431 was hij nog procurator van het Duitse Huis

¹⁾ c. 1448: [„in domo Diestensi]: „Et de quodam ibi incarcerato professo domus Novae Lucis prope Trajectum, a quo petunt liberari, habeant patientiam et adhuc sustineant eum ad tempus propter causas hic non expressas, expensis tamen dictae domus Trajecti, per visitatores taxandi.”

te Utrecht. Hij was prior te Brugge 1441–1450 en te Utrecht 1450–1458. Zijn portret komt als donator voor op het door Jan van Eyck geschilderde paneel „De Madonna met de Kartuizer”, hetwelk in het Utrechtse klooster heeft gehangen boven het Sint-Barbara-altaar.

- 1463, 20 Aug. D. Jan Albertsz, monnik.
Necr. 173, 303, 355.
- 1465, 25 Mei D. Hector van Moordrecht, monnik.
Necr. 170, 233, 246, 272, 316, 355, 374, 389.
Bij zijn dood was hij senior van het convent. De vroegere prior D. Otto Amelisz van Moordrecht († 1438) was zijn oom. De handschriften nos. 29, 38, 106, 159 en 1584 van de universiteitsbibliotheek zijn van zijn had. Van codex no. 102 heeft hij fol. 1/170 geschreven, terwijl het overige gedeelte is voltooid door Hendrik van Delft en Hendrik Bor.
- 1465, 26 Juni D. Jacob van Zierikzee, monnik.
Necr. 277, 283, 355.
- 1469, 14 Maart D. Dirk Claasz van Amsterdam, monnik.
Necr. 248, 355; c. 1470.
- ± 1496, 29 Juli Jan Symonsz, laicus redditus.
Necr. 294, 360.
- 1469, 31 Aug. fr. Claas Claasz, convers.
Necr. 308, 360; c. 1470.
- 1469, 1 Dec. D. Fredericus Dirksz van Enchusen, monnik.
Necr. 344, 355; c. 1470.

- 1470, 31 Mei * D. Egidius, monnik van het Luikse klooster.
Necr. 274, 355; c. 1471.
Overleed als hospes te Utrecht.
- 1472, 2 April D. Hendrik Bor van Utrecht, oud-vicaris.
Necr. 170, 254, 293, 305, 355; c. 1474; *Le Vasseur* I, 426; N.N.B.W. VII, 172.
In 1426 was hij student te Leuven (Reusens, *Matr. Univ. Louvain*, I, 66). Omstreeks 1430 is hij Kartuiser geworden.
De 16e eeuwse kloosterkroniek vermeldt een paar wonderverhalen, die toen omtrent hem gangbaar waren. Hij heeft hs. no. 180 van de universiteitsbibliotheek geschreven, terwijl aan no. 102 door hem is medegewerkt.
- 1473, 7 Maart * D. Nicolaas Gerritsz van Haarlem, oud-prior.
Necr. 155, 246; A.A.U. LIII (1929) 330–331.
Hij was professus van het klooster bij Antwerpen. In de jaren 1458–1460 was hij prior te Utrecht en in 1468–1473 prior te Antwerpen, terwijl hij tevens 1472–1473 convisitator van de Nederlandse provincie der Orde is geweest.
- 1473, D. Bruno Jacobsz van Amsterdam, monnik.
Necr. 355.
Hij heeft in 1441 hs. no. 823 van de universiteitsbibliotheek te Utrecht voltooid.
Door hem is de vicarie van Sint Pancras in de Sint Nicolaaskerk te Amsterdam met een fundatie van drie Missen, welke hij daarop had gevestigd, aan het regulierenklooster te Amsterdam vermaakt. (P. Scheltema, *Aemstels Oudheid*, III, Amsterdam 1859, blz. 55).

- 1473, 22 April D. Hendrik van Kampen, monnik.
Necr. 260, 355; c. 1474.
Hij heeft in 1468 codex no. 75 van de Universiteitsbibliotheek afgeschreven.
- 1473, 28 Aug. D. Adriaan Willemsz Storm, prior.
Necr. 156, 307, 347, 355; c. 1474; *Le Vasseur*, III, 154; St. d'Ydewalle, *De kartuize Sint Anna ter Woestijne 1350–1792* (Brussel 1945), 106, 114, 182.
In de jaren 1457–1470 was hij als vicaris belast met de geestelijke leiding van de kartuizerzusters bij Brugge. Te Utrecht is hij 1470–1473 prior geweest.
- 1474, 11 Febr. D. Bernardus de Aqua, monnik.
Necr. 225, 238, 269, 355; c. 1474.
Aanvankelijk is hij monnik geweest van de kartuize te Milaan. Later werd hij door een tweede professie verbonden aan het Utrechtse convent.¹⁾
- 1475, 2 Maart D. Jacob Backer, oud-prior en vicaris.
Necr. 226, 244, 324, 355; A.A.U. LIII (1929) 331–332.
Hij is prior geweest 1460–1470. Zijn kladrekeningen uit de jaren 1466–1470 worden in het Rijksarchief te Utrecht bewaard²⁾. In de universi-

¹⁾ c. 1442: „Priori domus Nove Lucis non fit misericordia. Et ad instantiam Reverendissimi in Christo Patris et Domini Episcopi Trajectensis concedimus D. Bernardo monacho professo domus Mediolani licentiam transferendi se ad dictam domum Trajecti sub expensis eiusdem domus Trajecti etiam ad professionem in eadem domo faciendam.”

²⁾ A. Hulshof, Uitgaven voor de boekerij van het Karthuizerklooster te Utrecht in de jaren 1466–1470 (in: *Buch und*

teitsbibliotheek berust een hs. (no. 35), hetwelk hij heeft geschreven. Hij was in 1435 student in de faculteit der vrije kunsten te Keulen. (H. Keussen, *Die Matrikel der Universität Köln* 1389–1559, I, 286).

1475, 23 Sept. D. Ghijbert van Wercouden monnik.

Necr. 237, 317, 355; c. 1476.

1476, 25 Jan. D. Hendrik van Heeswijk, prior.

Necr. 155, 156, 160, 161, 207, 231, 251, 287, 295, 355; c. 1476; A.A.U. LIII (1929) 327–329; B.B. XVIII (1941/45) 36–40; *Le Vasseur*, I, 116.

Tweemaal is hij prior van het klooster geweest, waar hij omstreeks 1438 was ingetreden, n.l. 1443–1450 en 1473–1476. Op het einde van zijn eerste prioraat te Utrecht gelastte het generaal kapittel een bijzondere visitatie van het klooster, waar de zaken niet liepen, zoals men dat gaarne zag. De visitatoren kregen opdracht om zodanige voorzieningen te treffen, dat het niet meer nodig zou zijn nogmaals zijn toevlucht te nemen tot de Grande Chartreuse¹⁾. In 1465 en volgende jaren heeft hij Dionysius de Kartuizer als procurator bijgestaan bij de stichting van een nieuwe nederzetting bij 's Hertogenbosch. In 1469 is hij Dionysius in het rectoraat opgevolgd. Omstreeks 1470 is hij van deze bestuurslast ont-

Bucheinband. Aufsätze und Graphische Blätter zum 60. Geburtstage von Hans Loubier, Leipzig 1923, blz. 170–175).

¹⁾ c. 1449: „Et injungimus sibi [sc. priori Gandavi visitatori] ut cum priore Capellae suo convisitatore quam citius commode poterit domum Novae Lucis prope Trajectum habeat visitare et super utroque regimine reformare. Et super nonnullis instructionibus, sibi ad partem missis, justitiam intrepide ministrare, taliter quod non sit opus ad Cartusiam iterato recurrere.”

heven. Hoewel de 16de eeuwse kloosterkroniek hem kenschetst als „vir exemplaris, profundi sensus et morum gravitate spectabilis” had hij in 1475 een terechtwijzing van het generaal kapittel in ontvangst te nemen¹⁾.

1476, 10 Febr. D. Jan Dobbensz., monnik.

Necr. 237, 355; c. 1476.

Van codex no. 270 Un. Bibl. Utrecht heeft hij de eerste 74 bladen geschreven.

1476, 1 Juni D. Hendrik Symonsz Fabri van Delft, monnik.

Necr. 275, 344, 355; c. 1477; N.N.B.W. VIII, 376.

Bij zijn dood was hij de senior der monniken. Van zijn hand bewaart de Un. bibl. Utrecht codex 96, in 1451 voltooid, en codex 102, waaraan hij met twee confraters heeft gewerkt.

1478, 20 Juni D. Jacob Scaper van Amsterdam, monnik.

Necr. 281, 355; c. 1479.

1481, 18 Jan. D. Nicolaas Kerker van Amsterdam, oud-sacrista.

Necr. 173, 229, 242, 333, 355; c. 1481; *Le Vasseur*, I, 87.

Gedurende 25 jaar heeft hij het officie van sacrista bekleed. Codex no. 137 un. bibl. Utrecht is van zijn hand.

1483, 8 Jan. fr. Jacob van Dordrecht, convers.

Necr. 225, 360; c. 1483.

„Coquinarius”.

¹⁾ c. 1475: „Priori domus Trajecti non fit misericordia. Et admonitionem sibi factum per Reverendum Patrem diligenter attendat et secundum illam se emendet, alioquin capitulum providebit de remedio in futurum.”

- 1483, 16 Juli D. Laurens van Leiden, vicaris.
Necr. 289, 298, 355; N.N.B.W. VIII, 1022.
Hij is de scriptor van de codices 188 en 335 in de verzameling der universiteitsbibliotheek.
- 1483, 12 Nov. D. Johannes de Clivis, alias de Stert, procurator.
Necr. 315, 336, 355; c. 1484.
De codices 194 en 824 van de Utrechtse universiteitsbibliotheek zijn door hem afgeschreven.
- ± 1483, 30 Nov. D. Claas Dirksz van Amsterdam, procurator.
Necr. 275, 343, 355.
- ± 1483, 1 Dec. D. Hendrik van Hoorn, vicaris.
Necr. 251, 344, 356-357.
Hij was bij zijn dood oud-sacrista. Blijkens de kladrekeningen van de prior Jacob Backer 1466-1470 heeft D. Hendrik ook boeken afgeschreven.
- 1484, 1 April * D. Gerrit Spronck van Haarlem, visitor.
Necr. 254, 356; A.A.U. LVI (1934) 57-60.
Oud-rector der Leuvense universiteit. Hij was professus van Monnikhuizen. Van vóór 1462 tot zijn dood prior van Monnikhuizen en tevens 1473-1481 convisitor en 1481-1484 visitor der Dietse provincie. In laatstbedoelde kwaliteit vertoefde hij blijkbaar ten tijde van zijn overlijden in Utrecht.
- 1484, 13 April. D. Pieter Claasz van Amsterdam, monnik.
Necr. 257, 306, 321, 356; c. 1485.
Bij zijn dood was hij de senior.
- 1485, 30 Mei D. Arnold van Leiden, sacrista.

- Necr. 226, 273, 356; c. 1486; N.N.B.W. VIII, 1021.
Scriptor van hs. no. 710 un.bibl. Utrecht.
- 1486, 6 Jan. D. Dirk Crol van Vianen, monnik.
Necr. 225, 356; c. 1486.
- 1487, 26 Sept. Ghijssbert Gerritsz Upen van Delft, donaat.
Necr. 318, 361; c. 1488.
„cocus noster”.
- ± 1488, 20 Sept. D. Jan Pietersz van Delft, monnik.
Necr. 315, 364, 365.
Hij stierf in het klooster te Noordgouwe bij Zierikzee. Van hem bleven een zestal codices bewaard, daterende 1454-1464 (un.bibl. Utrecht).
- 1489, 1 Juni Richardus Jansz, donaat.
Necr. 275, 365; c. 1490.
- ± 1489, 8 April. Jacob Pietersz, donaat.
Necr. 256, 361.
„braxator et pistor”.
- 1489, 29 Oct. D. Ysbrand van Zwolle, monnik.
Necr. 250, 331, 356; c. 1490.
- ± 1490, 23 April Hendrik Gijssbertsz, donaat.
Necr. 260, 361.
„calcifex”.
- 1491, 20 Dec. Everhardus Jacobsz, donaat.
Necr. 349, 361; c. 1492.
- 1493, fr. Claas Berendsz, convers.
- 1493, 20 Nov. D. Jan van Raephorst, monnik.
Necr. 308, 339, 356; c. 1494.
Aanvankelijk is hij professus van het Brugse

- klooster geweest. Omstreeks 1458 is hij overgegaan naar het Utrechtse convent. Hij heeft codex no. 173 van de universiteitsbibliotheek te Utrecht geschreven.
- 1495, 10 Nov. D. Christiaen van der Meer van Haarlem, prior.
Necr. 156, 224, 295, 323, 355, 356; c. 1496; A.A.U. LIII (1929) 336–337. Codex no. 326 van de universiteitsbibliotheek is van zijn hand. Hij heeft aan het hoofd van het convent gestaan 1492–1495.
- 1498, 6 Mei fr. Dirk Graeuwert, convers.
Necr. 265, 360; c. 1499.
Bij zijn dood was hij „solus et unicus conversus” van zijn convent.
- ± 1498, Jan Simonsz, redditus laicus.
Necr. 360; c. 1498.
- 1499, 5 Dec D. Nicolaas van 's Gravenzande, oud-vicaris.
Necr. 229, 345, 356.
Hij is de scriptor van handschrift no. 369 der universiteitsbibliotheek.
- 1500, 15 Jan. Garwerdus Rodolfsz, donaat.
Necr. 227, 361.
- 1501, 4 Jan. D. Willem Jansz. van Leiden, oud-prior.
Necr. 156, 224, 323, 356; c. 1501; A.A.U. LIII (1929) 335–336.
Vóór zijn intrede was hij student in de rechten te Keulen. (H. Keussen, *Die Matrikel der Universitat Köln 1389–1559*, I, 1431). In 1485–1492 was hij prior. Bij zijn dood was hij de senior van het convent.

- 1501, 30 Maart D. Simon Claasz. van Haarlem, monnik.
Necr. 251, 318, 356; c. 1502.
- 1502, 18 Sept. D. Daniël Arnoldsz. van Vianen.
Necr. 315, 356; c. 1503.
- 1503, 9 Jan. D. Ernestus Ghijbertsz. van Wijc, monnik.
Necr. 225, 356; c. 1503.
- 1504, 10 Juni D. Jan van Bolsward, monnik.
Necr. 277, 343, 365; c. 1505; A.A.U. LXII (1938) 15–16.
Hij is 1497–1504 prior van de kartuize Zonneberg bij Kampen geweest en aldaar begraven.
- 1504, 26 Oct. D. Otto van Wolffwinkel van Amersfoort, prior.
Necr. 156, 286, 329, 342, 356; c. 1505; A.A.U. LIII (1929) 337.
Hij is prior geweest 1495–1504.
- 1504, Jacob Hermansz., laicus redditus.
Necr. 360; c. 1505.
- 1504, 21 Dec. Dirk Jansz. van Baarn, donaat.
Necr. 350, 361; c. 1505.
- 1505, 7 Juni D. Lambert Claasz. Graeff van Amsterdam, prior.
Necr. 156, 276, 329, 342, 356; c. 1506; A.A.U. A.A.U. LIII (1929) 337–338.
Hij is prior geweest 1504–1505. Codex no. 236 van de universiteitsbibliotheek te Utrecht is door hem vervaardigd.
- 1506, 26 April D. Hendrik Ottosz. van Utrecht, monnik.

- Necr. 262, 356; c. 1507.
Bij zijn dood was hij diaken.
- 1506, 13 Mei. D. Volquinus van Voerd van Utrecht, monnik.
Necr. 268, 356; c. 1507.
Bij zijn dood was hij diaken.
- 1508, 19 Juni Jan Jansz., donaat.
Necr. 280, 361; c. 1509.
- 1509, 25 Oct. Dirk Hendriksz. van Grol, donaat.
Necr. 329, 361; c. 1510.
- 1510, 21 Juli D. Arnold Maartensz. van Amsterdam, monnik.
Necr. 291, 356; c. 1511; A.A.U. XXIV (1897) 420.
Te zamen met Dirk van Sparendam heeft hij de codices 99 en 193 van de handschriftenverzameling der Utrechtse universiteitsbibliotheek geschreven.
Hij was in 1508 tot priester gewijd.
- 1511, 11 Sept. D. Hendrik van Bolsward, monnik.
Necr. 312, 325, 356; c. 1512.
De graflijsten vermelden bij zijn naam: „in ligendis libris nostris ac ceteris necessariis fratrum obsequiosissimus.”
- 1511, 27 Dec. D. Nicolaas Campis van Amsterdam, oud-prior.
Necr. 156, 275, 352, 356; A.A.U., XXIV (1897) 388; LIII (1929) 338.
Hij is prior geweest 1505–1511. Zijn priesterwijding heeft in 1505 plaats gevonden.
- 1512, 7 Sept. fr. Herbermus van Oij, convers.
Necr. 310, 360; c. 1513.

- Bij zijn dood was hij de enige convers van het convent.
„fidelis procurator bonorum nostrorum op die Maze.”
- 1514, 16 Febr. D. Romerus Swaen van Amsterdam, vicaris.
Necr. 239, 272, 356; c. 1514.
Hij schreef de codices nos. 33 en 322 van de universiteitsbibliotheek te Utrecht.
- 1514, 16 Maart D. Gerrit Hendriksz. van Scoeten van Amsterdam, monnik.
Necr. 249, 356; c. 1514; Stadsarchief Amsterdam, archief Burgerweeshuis, no. 583.
Hij was „miles Jherusolimitanus” en is omstreeks 1494 in het klooster getreden.
- 1514, 5 Sept. D. Jacob Langedijck, monnik.
Necr. 310, 325; c. 1515.
- 1515, 6 Dec. D. Dirk van Sparendam, monnik.
Necr. 345, 357; c. 1516.
Bij zijn dood was hij de senior der monniken. Te zamen met Arnold van Amsterdam heeft hij de te Utrecht bewaarde codices nos. 99 en 193 geschreven.
- 1517, 6 Febr. Willem Pietersz., donaat.
Necr. 239, 361; c. 1517.
Bij zijn dood was hij 100 jaar.
- 1517, 4 Maart D. Alardus van Medemblik, monnik.
Necr. 245, 357; c. 1517; A.A.U., XXIV (1897), 23.
Hij is de tweede van de 11 conventualen, die dit jaar ten gevolge van een epidemie aan het con-

- vent zijn ontvallen. Onder hen waren 9 monniken en 3 donaten, waarbij een honderdjarige. Dientengevolge was het convent gehalveerd. D. Alardus was in 1516 tot priester gewijd.
- 1517, 29 April D. Willem Simonsz. van Amsterdam, monnik.
Necr. 263, 273, 357; c. 1518; *Le Vasseur*, I, 541.
Gedurende 44 jaar heeft hij in de Orde geleefd, waarvan 21 jaar als sacrista. De kloosterkroniek noemt hem „ob religiosos mores laudatissimus”. Hij heeft de codices nos. 264 en 396 van de universiteitsbibliotheek te Utrecht vervaardigd.
- 1517, 30 April D. Jan Godfriedsz. Stanner van Utrecht, monnik.
Necr. 263, 357; c. 1518; *Le Vasseur* I, 551.
De kroniek van het klooster noemt hem een man „eximia charitate in infirmos praeditus, pius et religiosus.”
- 1517, 3 Mei D. Herman van Amsterdam, vicaris.
Necr. 264, 319, 320, 357; *Le Vasseur* I, 558.
De kloosterkroniek verhaalt, dat hem voortdurend vrije tijd was toegestaan voor het afschrijven van boeken voor het gebruik in de kerk („qui jugiter vacans librorum ad ecclesiae usum scriptioni”). De nos. 267, 280 en 370 van de handschriftencollectie der Utrechtse universiteitsbibliotheek zijn door hem geschreven.
- 1517, 3 Mei D. Pieter van Enkhuizen, monnik.
Necr. 262, 264, 357.
Met D. Wermbold van Leiden heeft hij codex no. 167 van de universiteitsbibliotheek in Utrecht geschreven.

- 1517, 3 Mei Jacob Willemsz., donaat.
Necr. 264, 362; c. 1518.
- 1517, Sander Jacobsz., donaat.
Necr. 361; c. 1518.
- 1517, 8 Mei D. Jan Joosten van Utrecht, monnik.
Necr. 266, 357; c. 1518; A.A.U., XXIV (1897) 412. Tot priester gewijd in 1507.
- 1517, 23 Mei D. Wermbold van Leiden, oud-prior.
Necr. 156, 249, 271, 284, 357; c. 1518; A.A.U. LIII (1929), 332–335; LXII (1938) 10–13.
Hij is prior te Utrecht geweest 1476–1485. In 1485 is hij als rector belast met de stichting van een nieuwe nederzetting bij Kampen. Tot 1492 heeft hij dit rectoraat bekleed. Een aantal codices van zijn hand worden te Utrecht bewaard, te weten de nos. 131, 167, 186, 187, 198, 199 en 733, terwijl hij zijn confrater Laurens van Leiden heeft geholpen bij het schrijven van no. 355.
- 1517, 23 Oct. D. Dirk Doys van Amsterdam, oud-prior.
Necr. 156, 328, 357; c. 1518; *Le Vasseur* IV, 26.
Een genealogie van dit geslacht 1382–1731 bevindt zich onder no. 1318 in het Huisarchief van Marquette te Heemskerk.
In 1496 had hij het kled der Orde ontvangen, nadat hij eerst het H. Land had bezocht. In de jaren 1512–1515 is hij prior geweest.¹⁾

¹⁾ Tijdens zijn prioraat is het klooster toneel van strijd geweest. In 1512 waren de Geldersen met 2000 man naar Amsterdam getrokken, waar zij veel schade aanrichtten en veel buit wegvoerden. De 24ste Dec. te Utrecht teruggekeerd leger-

- 1518, 17 Juni D. Jan Ysbrandsz van Amsterdam, oud-procurator.
Necr. 280, 357; c. 1519.
- 1518, 29 Aug. Cornelis Jansz., donaat.
Necr. 307, 362; c. 1519.
- 1519, 14 April D. Dirk Zantes, monnik¹⁾
Necr. 257, 357; c. 1520.
Bij zijn dood was hij de senior der monniken.
- 1519, 30 Oct. D. Ludolphus van Groningen, monnik.
Necr. 267, 331, 357; c. 1520; H.B. LIV (1937), 63.
Niet te verwarren met zijn naamgenoot, die 29 Mei 1529 als vicaris van de Amsterdamse Kartui-
zers is gestorven.

den zij zich in de chartreuse. Jan van Wassenaar overviel het klooster met een troep van slechts 400 gewapenden, bracht de bezetters vele verliezen toe en wist hen te verdrijven. Zij keerden echter terstond terug en namen Jan van Wassenaar op Kerstdag bij overrompeling gevangen. Men voerde hem gevangelijk naar Hattum, waar hij op bevel van hertog Karel in een ijzeren kooi is vastgezet. (P. N. van Doorninck, *Geldersche Kronieken*, 2e afl. Arnhem 1908, blz. 118 e.v.). In en om het klooster hadden ook reeds in 1502 schermutselingen plaats gehad. (Vgl. Mattheus, *Veteris Aevi Analecta*, p.p. 96 e.v.) Uit laatstgenoemde bron blijkt, dat er ook in de twintiger jaren nog gevaren dreigden. De bisschop wilde in verband daarmee de zilveren en gouden sieraden van Chartroise in Wijk-bij-Duurstede geborgen hebben, opdat ze niet in handen der rebellerende Utrechtenaren zouden vallen. (*Utrechtsche Volksalmanak* 1861, p. 114).

¹⁾ c. 1516 [in domo Trajecti]: „Et de his quae scribit satis proluxe D. Theodoricus Xantis determinabunt visitatores provinciae in proxima visitatione. Quibus visitoribus litteras remittimus examinandas.”

c. 1517: „Et D. Theodoricus Xantis monachus ibidem professus de exigendis debitis a domo Wesaliae se non intromittat quia priori incumbit, et de coetero capitulum generale longis et frivolis suis litteris non molestet.”

- 1520, 11 Nov. D. Peregrinus van Amsterdam, monnik.
Necr. 336, 357; c. 1521.
- 1522, 10 Mei Jan van Zwolle, donaat.
Necr. 267, 362; c. 1523.
- 1523, 24 Maart D. Hendrik van Hoorn, vicaris.
Necr. 251, 355; c. 1523; A.A.U. LXII (1928), 16–17; *Le Vasseur*, I, 367.
Hij was 1504–1514 prior te Kampen. Vóór zijn intrede in het klooster was hij pastoor te Loenen geweest.
- Barteld Laurensz.
Studiën en Bijdragen op het gebied der historische theologie, verzameld door W. Moll en J. G. de Hoop Scheffer, I (Amsterdam 1878), 499-500.
Kort na 1520 schijnt hij door het convent te zijn uitgestoten, omdat hij geraakt was door de geest der Hervorming. Of hij novice, monnik of lekebroeder is geweest, is niet bekend. Hij heeft te Utrecht Hinne Rode bijgestaan bij zijn prediking.
- 1523, 29 Juni D. Dodo van Bolsward, monnik.
Necr. 284, 357; c. 1524.
- 1524, 27 Dec. D. Jan Ysbrandsz. van Haarlem, prior.
Necr. 156, 320, 352, 357; c. 1525; A.A.U. LIII (1929) 339–340.
Hij is prior geweest 1515–1524.
- 1525, 2 Maart Jan van Bolsward (Friso), laicus redditus.
Necr. 244, 360; c. 1525.
„sertor noster”.

- 1525, Otto van Amersfoort, donaat.
Necr. 299, 362; c. 1525.
„portarius noster”.
- 1526, 11 Sept. D. Jan van Zenden van Utrecht, monnik¹⁾.
Necr. 312, 357; c. 1527; A.A.U. XXIV (1897) 4.
Hij is in 1514 tot priester gewijd.
- 1531, 12 Nov. D. Robertus Claasz van Amsterdam, procurator.
Necr. 336, 357; c. 1532.
- 1535, 19 Dec. Pieter Claasz, donaat.
Necr. 349; c. 1536.
„faber lignarius”.
- 1537, 2 Sept. Wemmerus Robertsz, donaat.
Necr. 309, 362; c. 1538.
„ortulanus noster, qui in divisione nobiscum mansit”.
- 1538, 14 Febr. D. Vincentius Paeu, monnik.
Necr. 238, 357; c. 1538; Dr. R. van Luttervelt, *Twee Utrechtsche primitieven* (in *Oud-Holland*, LXII, blz. 107 e.v.). Vgl. ook *Oud-Holland* 1952.
D. Vincentius is als monnik afgebeeld op het linkerpaneel van de altaartafel van een meester uit de Utrechtse school (1521), welke thans wordt bewaard in het Centraal Museum te Utrecht en welke oudtijds in de kartuizerkerk het altaar van de H.H. Martelaren sierde. Achter hem zit ge-

¹⁾ c. 1523: „Et quia D. Joannes Zenden obstinate perseverat in sua malitia scribere contra statuta, patrum Ordinis honori et reverentiae non parum derogans, prioris immemor sibi gratiae factae, sed deterior ex beneficio factus, idcirco sit in disciplina generali ad Ordinis voluntatem, ut vel sic tandem, vexatione dante intellectum recipiscat humilior factus, vel si Reverendum Patrem informari non poterit, ad voluntatem Prioris.”

- kniel zijn broeder Jacob Paeu, die convers bij de Utrechtse Kartuziers is geweest, en naast Vincentius knielt hun neef Pieter Zas, monnik van hetzelfde convent. Emma Paeu, een zuster van de twee eerstgenoemde kloosterlingen, is de moeder geworden van Jhr. Dirk Snoy, de bekende luitenant-stadhouder van de Prins van Oranje in Hollands Noorderkwartier.
- 1539, 2 Aug. D. Cornelis van Utrecht, monnik.
Necr. 296, 357; c. 1540.
- 1540, 24 Juli Gerrit Pauwels, donaat.
Necr. 292, 362; c. 1541.
Hij was bij zijn overlijden 100 jaar.
- 1540, 22 Aug. D. Everard Schuerman van Ede, monnik.
Necr. 304, 357; c. 1541; *Le Vasseur*, III, 111.
Hij was in 1530 ingetreden en wordt gekenschetst als een man „haud vulgari morum mansuetudine praeditus, mitis et humilis corde.”
- 1540, 31 Aug. D. Loeffridus Lantscroen, monnik.
Necr. 308, 357; c. 1541; *Le Vasseur*, III, 161, 499.
Omstreeks 1520 was hij Kartuizer geworden. De kroniek van het klooster noemt hem „dulcis in vita sua, benignus, modestus en homo valde interne et magnae devotionis.”
- 1540, * Jan, donaat van het Geertruidenbergse convent.
Necr. 362.
Begraven te Utrecht.
- 1540, 6 Oct. D. Pieter Zas, prior, visitator.
Necr. 156, 322, 357, 377, 378; c. 1541; A.A.U.

LIII (1929), 340—341; *Le Vasseur*, III, 498; *Oud-Holland*, LXII, 107 e.v.

In 1512 is hij Kartouizer geworden.

Hij is prior geweest 1525—1540, convisitator der provincie 1531—1532 en visitator 1532—1540. Zowel in 1532 als in 1534 werd hij in het generaal kapittel van de Grande Chartreuse gekozen onder de 8 diffinitoren. De kroniek van het klooster, geschreven door zijn huisgenoot en procurator Gijsbert van Rutenberch, zegt van hem: „iste charissimus et vigilantissimus pater lumen provinciae et repudabatur et erat propter ingenii et intellectus excellentissimam vivacitatem.” Tijdens zijn prioraat is in 1535 op de Emmikhuizerberg tussen Renswoude en Veenendaal op de goederen der Utrechtse Kartouizers door de wijbisschop een Sint Salvatorskapel gewijd. (Zie de oorkonde in A.A.U. XXXI (1906) 295—297).

D. Pieter Zas is met zijn zuster Digna en met zijn neven en medekloosterlingen Vincentius en Jacob Paeu in 1521 afgebeeld op de vleugel van een drieluik, dat in het Centraal Museum te Utrecht wordt bewaard. (Zie bij Vincentius Paeu, 1538).

1541, Hendrik, donaat.

Necr. 362.

„ortulanus noster fidelis”.

1544, 28 Jan. D. Bernard van Wesel, monnik.

Necr. 232, 357; c. 1544.

Bij zijn dood was hij senior en had hij 57 jaren in de Orde geleefd.

1544, 31 Jan. D. Jan Arnoldsz. van Utrecht, monnik.

Necr. 365; c. 1544, *Le Vasseur*, I 143; A.A.U. XXIV (1897), 451; LVI (1931) 64—67.

In 1512 is hij tot priester gewijd, in 1524 ingetreden. Hij was prior van Monnikhuizen 1530—1544.

1544, 16 Sept. D. Dirk Claasz van Amsterdam, oud-vicaris.

Necr. 314, 358; c. 1545.

1544, 14 April Werner Adriaansz. van Utrecht, donaat.

Necr. 258, 362; c. 1545.

1545, 18 Nov. D. Volpert Hendriksz. van Grave, prior.

Necr. 156, 338, 358; c. 1546; A.A.U. LIII (1929), 342—343; LXII (1938) 19—20.

Hij was prior te Kampen 1525—1540 en te Utrecht 1540—1545.

1545, 29 Dec. fr. Jacob Paeu, convers.

Necr. 352, 360, 365; c. 1546; *Oud-Holland*, LXII, 107 e.v. Vgl. ook *Oud-Holland* 1952.

Overleden als hospes te Monnikhuizen. Zijn portret komt voor op een triptiek (1521), afkomstig uit het klooster. Zie de aantekening bij de in 1540 overleden D. Pieter Zas.

1546, 21 Juli D. Jan Gerritsz van Arendsburch, monnik.

Necr. 291, 365; c. 1547; D'Ydewalle, t.a.p., 137, 142, 182.

Hij was 1533—1546 vicaris van de Kartouizer zusters bij Brugge, waar hij is gestorven. In 1545 had het Utrechtse convent hem tot prior gekozen, doch op aandringen van de aan zijn leiding toevertrouwde monialen is hij in Brugge gebleven.

1546, 18 Nov. Romerus Romeri van Grave donaat.

Necr. 328, 365; c. 1547.

Hij is gestorven in Strijen.

- 1549, 10 Nov. D. Ysbrand Dobbensz van Amsterdam, monnik.
Necr. 335, 358; c. 1551.
- 1549, 18 Dec. D. Daniel Hendriksz. Taets van Amerongen, monnik.
Necr. 349, 358; c. 1550; N.N.B.W. IX, 1106.
Vierde zoon van Willem en van Magdalena van Meaulx van Vosselaer.
- 1550, 15 Febr. D. Cornelis van Muiderberg, sacrista.
Necr. 239, 358; c. 1550; *Le Vasseur*, I, 194.
Hij was omstreeks 1496 Kartuizer geworden.
Gedurende ruim 36 jaren tot aan zijn dood heeft hij het ambt van sacrista vervuld „magna cum devotione et laude pietatis.”
- 1550, 6 Juli fr. Tyman Luce, convers.
Necr. 287, 360; c. 1552.
- 1552, Herman, donaat.
Necr. 362; c. 1553.
- 1554, 17 Febr. D. Nicolaas van Weesp, monnik.
Necr. 239, 358; c. 1555.
- 1554, 13 Mei D. Jacob van Elpendam, monnik.
Necr. 268, 358; c. 1555.
- 1555, 9 Febr. D. Gijssbert Rogman, monnik.
Necr. 236, 358, 377; c. 1555.
Gisbert Rogman heeft nog drie broeders gehad, die eveneens in de Orde der Kartuziers hebben geleefd. Een van hen, Vincentius, behoorde tot het Geertruidenbergse convent.
- 1555, 16 Juni Willem Jansz, donaat.

- Necr. 279, 362, 365; c. 1555.
„sercinator huius domus”.
- 1555, 5 Oct. D. Willebrord van Middelburg, monnik.
Necr. 321, 358; c. 1556; *Le Vasseur*, III, 471.
Voordat hij omstreeks 1518 het kleed van Sint Bruno ontving, was hij reeds zeven jaren Norbertijn geweest in de abdij van Middelburg.
„Multos pios et doctos sermones composuit”.
- 1555, 31 Dec. fr. Egbert, convers.
Necr. 352, 353, 360; c. 1556.
- 1556, 22 Juni Willem Richardsz, donaat.
Necr. 282, 362; c. 1557.
Hij is „castellanus” van de kloostergoederen te Emmikhuizen geweest.
- 1556, 29 Aug. Nicolaas van Alkmaar, laicus redditus.
Necr. 306, 360; c. 1557.
„pistor noster et cerevisie coctor”.
- 1556, 16 Sept. D. Nicolaas van Kortenhoeft, monnik.
Necr. 314, 358; c. 1557.
- 1556, 10 Oct. Reynerus van Amsterdam, laicus redditus.
Necr. 323, 360; c. 1557.
Hij beheerde de kloostergoederen bij Strijen:
„procurator bonorum nostrorum juxta Mosam”.
- 1557, 7 Jan. D. Florens van Monnikendam oud-prior.
Necr. 156, 225, 358; c. 1557; A.A.U. LIII (1929) 342—343.
Hij is prior geweest 1545—1550. Blijkbaar was

zijn bestuur niet energiek genoeg ¹⁾. Bij zijn dood was hij de senior der monniken.

- 1557, 21 Sept. **Anthonie Claasz van Utrecht**, donaat.
Necr. 316, 362; c. 1558.
- 1557, 27 Oct. **Cornelis Dirksz van Haarlem**, donaat.
Necr. 330, 362; c. 1558.
- 1557, 7 Nov. **D. Ghijsbert van Rutenborch**, oud-procurator.
Necr. 165, 334, 358, 378; c. 1558; A.A.U. LIII (1929) 306–307; H.B. LIII (1936) 200–201; *Utrechtsch Jaarboekje* 1900/1901, blz. 294–296.
Hij stamde uit een bekend Stichts geslacht. Zijn vader heette Dirk van Oudheusden alias Rutenborch en was begraven in het grote pand van de kartuize. Boven zijn graf hing aan de wand een schilderij, die hij zelf enkele jaren te voren had geschilderd. D. Ghijsbert is tot kort voor zijn dood een aantal jaren prior geweest te Noordgouwe bij Zierikzee. Hij was de auteur van een *Chronicon Cartusiae Ultrajectinae*, hetwelk nog niet is teruggevonden, doch in de 17de eeuw door Le Vasseur veelvuldig is geraadpleegd.
- 1558, 20 Maart. **D. Jasper Jansz Verhorst van Amsterdam**, vicaris.
Necr. 250, 358; c. 1558; A.A.U. LXII (1938) 21–22.
Hij is 1540–1545 of 1546 prior te Kampen ge-

¹⁾ c. 1547: „Et prior adhibeat majorem diligentiam pro observatione discipline regularis, quae multis annis ibidem viguit, sed heu sub suo regimine multum tepuit.”; c. 1549: „Priori domus Nove Lucis non fit misericordia, quem hortamur ut zelum Dei et Ordinis induat circa observantiam regularem.”

- weest. Van zijn hand is bewaard een in 1556 te Utrecht in druk verschenen werkje *Mons Aurens*.
- 1558, 6 Mei **D. Joost Vlinckert van Leerdam**, monnik.
Necr. 265, 358; c. 1560.
Bij zijn dood was hij de senior der monniken.
- 1559, 21 Jan. **D. Rodolphus van Oudewater**, monnik.
Necr. 230, 358; c. 1560; *Le Vasseur*, I, 98.
Omstreeks 1509 was hij ingetreden na een bekeering uit een lichtzinnig leven. In de graflijsten staat bij zijn naam „vir contemplativus et devotus” (p. 358). De kloosterkroniek noemt hem „contemplativus et extaticus” en beschrijft uitvoerig zijn wedervaren.
- 1559, 2 Maart **D. Bernard Preys van Utrecht**, procurator.
Necr. 244, 358; c. 1560.
- 1560, 7 Juni fr. **Pieter Jansz. Buijs van Schoonhoven**, convers.
Necr. 276, 360; c. 1560.
- 1561, 1 Mei **Jan Rodolfsz van Zijl**, oblat. ¹⁾
Necr. 362.
- 1562, 8 Febr. **Jan Rutgersz**, oblat. ¹⁾
Necr. 362.
„sarcinator.”
- 1563, **Pieter van Lijer**, donaat.
Necr. 362.
Donaat van het Amsterdamse klooster, te Utrecht overleden.
- 1565, **Jan Gerritsz**, oblat. ¹⁾
Necr. 365.
„qui obiit in civitate nostra Trajectensi a peste,

anno 1565, in domo fratris sui, qui fuit pastor te Buerkerk, qui etiam obiit peste ante eum."

- 1567, 11 Maart * D. Pieter Jansz., monnik.
Necr. 247, 358; c. 1567.
Een professus van het Amsterdamse huis, die te Utrecht als hospes verbleef.
- 1567, 22 Maart D. Nicolaas van Haarlem, oud-prior.
Necr. 250, 358; c. 1568; A.A.U. LIII (1929) 343; LXII (1938) 22–23.
Hij was prior te Kampen 1545 of 1546–1550 en te Utrecht 1550–1555.
- 1567, 21 April * D. Lambert van Brienen, oud-prior.
c. 1568: *Necrologium Kartuijzers Roermond* (hs. Redemptoristenklooster Nijmegen), 21 April; A.A.U. LIII (1929) 343–344; LVI (1932) 67; LXII (1938) 25–26; *Le Vasseur*, I, 277.
Hij was professus van Monnikhuizen, waar hij 1544–1552 prior is geweest. Het Utrechtse huis bestuurdde hij 1555–1561. Daarna is hij nog 1562–1567 prior te Kampen geweest.
Omstreeks 1560 hadden een zevental leden van het convent, alsmede hun confrater D. Hendrik Dobbuis Burchmannus bij het bestuur der Orde schriftelijk bezwaren te kennen gegeven over het beleid van Lambert van Brienen als prior. Het generaal kapittel van 1560 droeg de prioren van Amsterdam en van Luik op om de partijen te horen en de generaal daaromtrent bericht en raad te zenden. D. Hendrik zou inmiddels in een ander klooster der provincie worden geplaatst om aan zijn wensen tegemoet te komen. De prior had hem ten onrechte van oneerlijkheid beschuldigd, doch zijn vergissing inziende, hem

later voor onschuldig verklaard. D. Hendrik had daarmede echter nog geen genoegen genomen en was op eigen gelegenheid naar de Grande Chartreuse gereisd. Het generaal kapittel van 1561 stelde nog eens ten overvloede vast, dat hij volledig in ere was hersteld en dat hiermede de zaak voor eenieder afgedaan moest zijn. Op zijn verzoek werd D. Hendrik naar Delft gedirigeerd. Met het oog op de goede verwachtingen te zijnen opzichte werden de straffen, welke hij door zijn ongediciplineerd optreden had verdiend, opgeschort. De prior verkreeg ontheffing uit zijn ambt. De vicaris Jan Moll en de procurator Willem van Schoonhoven werden uit hun officies ontslagen en onderscheidenlijk naar Kampen en naar Amsterdam gezonden. Anderen, die eveneens over de prior hadden geklaagd, kregen lichtere straffen. Alles bijeen veel ophef over geringe zaken.

- 1569, 11 Juli D. Jan Moll, monnik.
Necr. 288, 366; c. 1570; A.A.U. LXII (1938) 23.
Hij is 1551–1555 prior te Kampen geweest. Aanvankelijk was hij professus van het Utrechtse convent. Na zijn prioraat heeft hij zich door een tweede professie verbonden aan het convent te Geertruidenberg. Daar is hij gestorven.
- 1570, 5 Mei Ghijssbert Cornelisz Knijff, donaat.
Necr. 265, 362.
„qui multis annis officiosissime deservivit conventui in coquina et aliis officiis et in rebus iudicis sepe triumphavit.”
- 1570, 21 Juli D. Jan van Helmont, sacrista.
Necr. 291, 358; c. 1571.

- 1571, 13 April D. Cornelis Mouthaen, monnik.
Necr. 257, 359; c. 1572.
- 1571, D. Gerrit van Nijmegen, monnik.
Necr. 359.
„obiit in carcere”. In 1567 had het generaal kapittel hem onder bedreiging van straf aangespoord de raadgevingen van zijn prior op te volgen. In 1568 blijkt hij gestraft te zijn. De prioren van Diest en van Scheut konden zijn straf opheffen, zo hij berouw toonde, en hem overplaatsen.
- 1572, 21 Dec. D. Claas Hendriksz. van Gouda, monnik.
Necr. 350, 359; c. 1573.
„Obiit in civitate Trajectensi tempore guerre.”
- 1572, fr. Gerrit Antonissen van Emmenes, convers.
Necr. 360; c. 1572.
- 1572, * Hendrik Lubbertsz van Utrecht, oblatus.
Necr. 362—363.
Oblatus van het Amsterdamse klooster, overleden te Utrecht „priore, procuratore et sacrista presentibus solummodo, propterea quia ceteri erant in civitate propter guerram.”
- 1573, 11 Juli * Dirk Claasz Sprencck van Maarseeven, donaat.
Necr. 288, 363; c. 1575.
Hij was donaat van het Amsterdamse klooster.
„hortulanus dictae domus qui obiit in civitate tempore guesianorum et guerre.”
- 1574, 28 Febr. * fr. Thomas Clager, convers.
Necr. 360; c. 1575; *Le Vasseur*, I, 229.

- Hij was geprofest convers van het gedeeltelijk uitgemoorde convent van Londen en heeft 66 jaar in de Orde geleefd.
- 1574, 14 Juli D. Gerrit Schaeff, procurator.
Necr. 289, 359; c. 1575.
„pestilentie.”
- 1574, 28 Juli D. Dirk van Someren, monnik.
Necr. 294, 359; c. 1575.
„pestilentie.”
- 1574, 9 Aug. * D. Dirk van Meeuwen, prior, visitator.
Necr. 299, 359; A.A.U. LIII (1929) 346—348; B.B. XVI (1938/9) 63—66.
Hij was professus van het klooster bij 's-Hertogenbosch. Als prior aldaar fungeerde hij 1548—1564, als prior te Utrecht 1564—1574. Tevens is hij 1551—1555 convisitator en 1555—1574 visitator van de Dietse provincie geweest ¹⁾.
- 1575, 7 April D. Clemens, monnik.
Necr. 256, 359.
„professus huius domus sed nondum promotus sive ordinatus.”
- 1576, D. Willem Jansz. van Schoonhoven, oud-procurator.
c. 1577; A.A.U. LXII (1938) 28—29; B.B. XVIII (1941/5) 25, 105.
Hij is 1574—1576 prior te Kampen geweest, waar hij is gestorven.
Hij heeft ook te Geertruidenberg en te Amsterdam verbleven.

¹⁾ c. 1566: „Quam primum fiat murus et porta prima versus aedificium in quo coquitur cervisia.” „Et ordinatio visitatoris ibidem facta de colloquio saecularium tam in dicta domo quam alibi in provincia observetur.”

- 1577, D. Hendrik Coel, monnik.
S. d'Ydewalle, t.a.p., 146–160; c. 1578.
Hij was 1565–1577 of 1578 vicaris van de Kartouizerzusters te Brugge, waar hij in 1577 of in de eerste maanden van 1578 is overleden.
- 1580, D. Jacob, monnik.
Necr. 359.
„Obiit autem in civitate Trajectensi tempore guerre.”
- 1580, Willem Claasz van Schoonhoven, donaat.
Necr. 363.
„olim coquus.”
De twee laatstgenoemden zijn de laatste kloosterlingen, die nog op het kloosterkerkhof van Nieuwlicht zijn begraven.
- 1581, 18 Febr. D. Jacob van Gouda, procurator.
Necr. 240; c. 1581; A.A.U. LIII (1929) 350.
In 1572, toen hij als vicaris van het convent fungeerde, heeft het generaal kapittel hem vermaand, dat hij zich moest onthouden „a suis inordinatis computationibus.” Tevens gelastte het een visitatie van het Utrechtse huis „ne similia praeterita scandala ibidem oriantur, cum bono consilio prioris.” (c. 1572).
- 1581, Cornelis, donaat.
c. 1581; A.A.U. LIII (1929) 350.
- 1582, D. Hendrik, sacrista.
c. 1583; A.A.U. LIII (1929) 350.
Waarschijnlijk de reeds in c. 1561 vermelde D. Hendrik Dobbuis Burchmannus. (Vgl. Necr. 283).
- 1587, 29 Jan. Laitjen, laicus redditus of donaat.

- Zekere Laitjen is wegens misdrijven in Utrecht terechtgesteld. Hij was een afvallige. Het staat echter niet vast, dat hij vroeger aan het Utrechtse convent verbonden was.¹⁾
- 1592, 21 Juni D. Bartholomeus Streng van Schoonhoven, prior.
A.A.U. LIII (1929) 344–346; H.B. XLIX (1932) 355–357; LIII (1936) 205–208, 214–223.
Hij was prior te Delft 1555–1561, te Utrecht 1561–1564, te Zierikzee 1565–1574 en andermaal te Utrecht 1574–1592.
- 1602, 10 Mei * D. Nicolaas Huard, vicaris.
B.B. XVIII (1941/5) 111–115; H.B. LIII (1936) 208–210.
Hij was professus van de kartouize bij Edingen, waar hij 1571–1577 prior is geweest. Na een prioraat van één jaar over het verdreven convent van Noordgouwe bij Zierikzee, waarover hij de laatste bestuurder is geweest, is hij in 1578 vicaris van de Utrechtse Kartouizers geworden. Nog in hetzelfde jaar is hij wegens de overlast, welke de bewoners van Nieuwlicht van het krijgsvolk ondervonden, vandaar vertrokken en treft men hem aan als hospes te Luik. Later is hij 1584–1595 nog prior van de in ballingschap levende communiteit van Geertruidenberg geweest.

¹⁾ In de *Tabula Chronologia Episcopatus et Ecclesiae Cathedralis Harlemensis*, opgemaakt op last van het Haarlems kapittel, staat het volgende opgetekent: (H.B. I, 218): „1587, 29 Jan. — Ultrajecti ignis supplicio afficitur apostata laicus Cathusiamus, Laitjen dictus, ob suffocatam prolem sibi ex adulterio cum ancilla natam, eodem loco quo hoc ipso die ante annum ignominiose exusserat imagines S.S. Petri et Pauli in festo eorum, e regione habitationis suae; alia crimine homicidii etiam fassus est.”

- 1603, D. P. Petrus Ximenes (Emmenes?),
monnik.
c. 1604; A.A.U. LIII (1929) 349.
Hij stierf als hospes bij de Kartuziers van Paulari
in Spanje.
9 Jan. D. Jan Kommaeker, prior.
1607, 29 Jan. 1608; *Le Vasseur*, I, 137; A.A.U. LIII (1929)
c. 1608; 48—350.
348—350. Hij is de laatste prior van het Utrechtse convent,
hetwelk hij heeft bestuurd 1592—1607. ¹⁾
1611, Jan Jansz. Sweert, donaat.
A.A.U. LIII (1929) 350; H.B. LIV (1937) 12—15;
c. 1612. Hij stierf in 1611 of in het begin van 1612.
1623, D. Cornelis van Eyk, monnik.
c. 1624; A.A.U. LIII (1929) 349.
Hij is in 1623 of in het begin van 1624 overleden
als hospes bij de Kartuziers van Diest. ²⁾

Mr. H. J. J. SCHOLTENS.

¹⁾ De overgave van het kloosterpand van Sint Marie te Utrecht. P. Gerlach O.F.M. Cap. vriendelijk mij te wijzen op de volgende passage uit een brief d.d. 4 Aug. 1593 (archief Oud-Bisschoppelijke Clerezij, no. 52) van Sasbout Vosmeer aan zijn broeder Tilman te Keulen: „... quod splendidas aedificaverunt (coacti nem magistratum nem substantiam) iussi; verum a sex numero.”

²⁾ Het geneesmiddel van Cornelis, die de Utrechtse kloosterkosten moest vergoeden, had daarmede had

overgebleven conventualen verbleven in 1593 in het land van Sint Marie te Utrecht. P. Gerlach O.F.M. Cap. vriendelijk mij te wijzen op de volgende passage uit een brief d.d. 4 Aug. 1593 (archief Oud-Bisschoppelijke Clerezij, no. 52) van Sasbout Vosmeer aan zijn broeder Tilman te Keulen: „... quo die [30 Julii] filii Brunonis (qui comparatis aedibus in cemeterio B. Mariae Ultraiecti sibi sedem coacti sunt temporalium rerum suarum administratio- nistratui relinquere, dictum prius quod etiam ipsam om- tantiam tradere et domo relicta separatim habitare um apparet mitius cum ipsis agendum; sunt in toto ro.”

generaal kapittel had in 1581 bepaald, dat voor D. die 20 Aug. 1580 te Keulen als professus van het klooster was aangenomen, de prior van Utrecht de best vergoeden, welke de prior van Arnhem in verband had gemaakt.

DE AUGUSTIJNENSTATIES TE GRONINGEN IN DE 17^e EEUW.

Van de verschillende schuilkerkjes die de stad Groningen in de 17^e eeuw rijk was, werden er twee door de Augustijnen verzorgd. De grondlegger van deze Augustijnenmissie was pater Gaspar Ernesti, een Groninger van geboorte. In 1624 bezocht hij zijn geboortestad, waar hij nog vele relaties had, en dit bezoek werd voor hem aanleiding zich als missionaris te Groningen te vestigen.

Deze pater Ernesti was oorspronkelijk als lekebroeder te Antwerpen in de Orde getreden, maar werd later tot priester opgeleid; zijn verstandelijke begaafdheden schijnen niet buitengewoon groot geweest te zijn, doch hij beschikte daarentegen over een grote welsprekendheid, waardoor hij een grote invloed uitoefende ¹⁾. Hij was een harde werker, die veel bijdroeg tot het behoud en opnieuw beleven van het geloof en vele bekeringen maakte. Toch was hij een omstreden figuur, waarover onder de Groninger katholieken veel werd gesproken, ten goede zowel als ten kwade ²⁾.

Wegens de vrij ongunstige omstandigheden, waarin de missionarissen te Groningen leefden, werkte Ernesti voornamelijk des winters in de stad, wanneer hij beschermd door de duisternis zich gemakkelijker kon bewegen; 's zomers hield hij zich zoveel mogelijk schuil of verliet hij de stad. De katholieken van zijn statie, die

¹⁾ Archief v. d. Gesch. van het Aartsbisdom Utrecht (voortaan afgekort A.A.U.) 6 (1879) 16—18, 75.

²⁾ A.A.U. 6 (1879) 17.

- 1603, D. Petrus Ximenes (Emmenes?),
monnik.
c. 1604; A.A.U. LIII (1929) 349.
Hij stierf als hospes bij de Kartuziers van Paulari
in Spanje.
- 1607, 29 Jan. D. Jan Kommaeker, prior.
c. 1608; *Le Vasseur*, I, 137; A.A.U. LIII (1929)
348—350.
Hij is de laatste prior van het Utrechtse convent,
hetwelk hij heeft bestuurd 1592—1607.¹⁾
- 1611, Jan Jansz. Sweert, donaat.
A.A.U. LIII (1929) 350; H.B. LIV (1937) 12—15;
c. 1612.
Hij stierf in 1611 of in het begin van 1612.
- 1623, D. Cornelis van Eyk, monnik.
c. 1624; A.A.U. LIII (1929) 349.
Hij is in 1623 of in het begin van 1624 overleden
als hospes bij de Kartuziers van Diest.²⁾

Mr. H. J. J. SCHOLTENS.

¹⁾ De overgebleven conventualen verbleven in 1593 in het kloosterpand van Sint Marie te Utrecht. P. Gerlach O.F.M.Cap. was zo vriendelijk mij te wijzen op de volgende passage uit een brief d.d. 4 Aug. 1593 (archief Oud-Bisschoppelijke Clerezij, no. 52) van Sasbout Vosmeer aan zijn broeder Tilman te Keulen: „... quo die [30 Julii] filii Brunonis (qui comparatis splendidis aedibus in cemeterio B. Mariae Ultraiecti sibi sedem fixerant) coacti sunt temporalium rerum suarum administrationem magistratui relinquere, dictum prius quod etiam ipsam omnem substantiam tradere et domo relicta separatim habitare iussi; verum apparet mitius cum ipsis agendum; sunt in toto sex numero.”

²⁾ Het generaal kapittel had in 1581 bepaald, dat voor D. Cornelis, die 20 Aug. 1580 te Keulen als professus van het Utrechtse klooster was aangenomen, de prior van Utrecht de kosten moest vergoeden, welke de prior van Arnhem in verband daarmee had gemaakt.

DE AUGUSTIJNENSTATIES TE GRONINGEN IN DE 17e EEUW.

Van de verschillende schuilkerkjes die de stad Groningen in de 17e eeuw rijk was, werden er twee door de Augustijnen verzorgd. De grondlegger van deze Augustijnenmissie was pater Gaspar Ernesti, een Groninger van geboorte. In 1624 bezocht hij zijn geboortestad, waar hij nog vele relaties had, en dit bezoek werd voor hem aanleiding zich als missionaris te Groningen te vestigen.

Deze pater Ernesti was oorspronkelijk als lekebroeder te Antwerpen in de Orde getreden, maar werd later tot priester opgeleid; zijn verstandelijke begaafdheden schijnen niet buitengewoon groot geweest te zijn, doch hij beschikte daarentegen over een grote welsprekendheid, waardoor hij een grote invloed uitoefende¹⁾. Hij was een harde werker, die veel bijdroeg tot het behoud en opnieuw beleven van het geloof en vele bekeringen maakte. Toch was hij een omstreden figuur, waarover onder de Groninger katholieken veel werd gesproken, ten goede zowel als ten kwade²⁾.

Wegens de vrij ongunstige omstandigheden, waarin de missionarissen te Groningen leefden, werkte Ernesti voornamelijk des winters in de stad, wanneer hij beschermd door de duisternis zich gemakkelijker kon bewegen; 's zomers hield hij zich zoveel mogelijk schuil of verliet hij de stad. De katholieken van zijn statie, die

¹⁾ Archief v. d. Gesch. van het Aartsbisdom Utrecht (voortaan afgekort A.A.U.) 6 (1879) 16—18, 75.

²⁾ A.A.U. 6 (1879) 17.